

မီဒီယာဆိုင်ရာ
သိနားလည်မှု၏ကတိကဝတ်များ၊
စိန်ခေါ်မှုများနှင့်
၎င်း၏အနာဂတ်များ

Monica Bulger and Patrick Davison

February 2018

Data&Society

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒီဇန်းမတ်သံရုံး၏ ထောက်ပံ့မှုဖြင့် ဤဘာသာပြန်စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေပါသည်။

မာတိကာ

အနှစ်ချုပ်	3
နိဒါန်း	5
၁။ မိဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။	8
၂။ မိဒီယာစာပေသည် မည်သို့ ကူညီပေးသနည်း	14
၃။ မိဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည်မည်သို့ကျရှုံးနိုင်သနည်း	17
၄။ မိဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ အနာဂတ်	21
ကျမ်းဆုံးမှတ်စု	25
ကျမ်းကိုးစာရင်း	28

အနှစ်ချုပ်

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် သတင်းတု များကို တုံ့ပြန်ရာ၌ ဗဟိုချက်မ ဖြစ်လာပြီး

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သည် သတင်းတုများကို တုံ့ပြန်ရာ၌ ဗဟိုချက်မဖြစ်လာပြီး ကျောင်းဆရာများမှ ဥပဒေပြုသူများအထိလည်းကောင်း၊ ပရဟိတသမားများမှ နည်းပညာရှင်များအထိ လည်းကောင်း စသည့် နယ်ပယ်အသီးသီးမှ ဆက်စပ် ပါဝင်သူများက ၎င်းတို့၏ ထိရောက်သော အရင်းအမြစ်များကို မီဒီယာဆိုင်ရာ

သိနားလည်မှု ပညာပေး အစီအစဉ်များ အတွက် ထောက်ပံ့အားပေး ခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ပြဿနာအားလုံးအတွက် အဖြေတစ်ခုအဖြစ် ယူဆ၍မရနိုင်ပါ။ ယခုစာတမ်းသည် မီဒီယာသိနားလည်မှုဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများကို သုံးသပ်ရန်နှင့် လက်ရှိမီဒီယာ အခင်းအကျင်း နှင့်ဆက်စပ်၍ မီဒီယာ သိနားလည်မှု ကို လိုက်လျောညီထွေ အသုံးပြုနိုင်မည့် အခြေခံတစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးထားပါသည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အစဉ်အလာအားဖြင့် ဝေဖန်တွေးဆမှုအပေါ် အခြေခံသည့် ကျွမ်းကျင်မှုတစ်ခုသို့မဟုတ် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူကြသည်။ ၎င်းသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် အကာအကွယ်ရယူမှု အကြား ကူးလူးနေသည့် မတူကွဲပြားသော တန်ဖိုးများ အပေါ်မူတည်၍ ရှည်လျားသည့် ဖွံ့ဖြိုးမှု သမိုင်းကြောင်းရှိပါသည်။ မျက်မှောက်ခေတ် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် လူငယ်များ၏ ပါဝင်မှု၊ ဆရာဖြစ် သင်ကြားပေးခြင်း၊ မိဘများ၏ပံ့ပိုးမှု၊ မူဝါဒ ချမှတ်မှုများ၊ သက်သေအခြေပြု သတင်းရေးသား တည်ဆောက်မှုများ စသည့် အဓိက ခက် မှုငါးခုတွင် အခြေပြု ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော အစီအစဉ်များသည် အထူးသဖြင့် ကြားဖြတ်သတင်းဖြစ်စဉ် အဖြစ်အပျက်များကို လျင်မြန်စွာ တုံ့ပြန်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်စွမ်းကို အပြုအမူ ပြောင်းလဲမှုနှင့် ချိတ်ဆက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ တဖက်သတ်

အနှစ်ချုပ်

အယူအဆများကို သုံးသပ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ အပြုသဘောဆောင် ရလဒ်များကို ဖော်ထုတ်ပြသနိုင်ခဲ့ပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အစီအစဉ်များသည် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ သက်ရောက်မှုများကို ပြည့်စုံစွာအကဲဖြတ်နိုင်ရန် အချက်အလက်များ ကင်းမဲ့နေပါသည်။ အချို့သော သုတေသနတွေ့ရှိချက်များအရ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုအတွက် ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုများသည် အချို့အကြောင်းအရာများအတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှုအနည်းငယ်မှလုံးဝကင်းမဲ့သည့်အခြေအနေသို့မဟုတ် အန္တရာယ် ဖြစ်စေနိုင်သော ယုံကြည်မှု လွန်ကဲသည့် အခြေအနေများပင် ရှိနိုင်ပါသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အစီအစဉ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် ခေတ်နှင့်အညီ ပြင်ဆင်ခြင်း၏ သဘာဝသည် ယခုကဲ့သို့ ရှည်ကြာသည့် ရုန်းကန်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုစိန်ခေါ်မှုများကြောင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အောက်ပါ အချက် (၅)ချက်ကို ထောက်ခံ တင်ပြလိုပါသည်။

- မီဒီယာအခင်းအကျင်းတစ်ခုလုံးကို တလုံးတဝတည်းနားလည်မှုရှိစေရန်နည်းပညာအသစ်များ၊ တင်ဆက်ပုံအသစ်များဖြင့် ရှိရင်းစွဲ အစီအစဉ်များကို မွမ်းမံသင့်ပါသည်။
- ပညာရပ်ဆိုင်ရာဘက်ပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ကျဉ်းမြောင်း၍ ပညာရပ်ဆန်သော နယ်ပယ်တစ်ခုအဖြစ် မကြာခဏ ရှုမြင်ကြပါသည်။ လူမှုစိတ်ပညာ၊ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံနှင့် လူမှုရေးဗေဒ ကဲ့သို့သော အခြားပညာရပ်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ၏ သုတေသနတွေ့ရှိချက်များက မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုအတွက် ကောင်းမွန်သည့် အကျိုးရလဒ်များ ရရှိနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရ ပါသည်။
- မျက်မှောက် မီဒီယာ အကျပ်အတည်းများကို ဆက်စပ် ပါဝင်နေသူများအား စုစည်းရာတွင် ကောင်းစွာ အသုံးပြုရန်။ သတင်းတုများ အပေါ် အာရုံစူးစိုက်မှုအသစ်သည် ဘက်ပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပြီး ၎င်းနယ်ပယ် အတွင်း ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ညီညွတ်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။
- နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သက်သေအချက်အလက် မှတ်တမ်းများ (ဒေတာဘေ့စ်) ပေါ်ထွက်လာရေး ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်။ ပင်မထိန်းချုပ်မှုရှိကာ တည်ငြိမ်ပြီး သုံးသပ်ရန်အချက်အလက်များပါရှိသော ဒေတာဘေ့စ် တစ်ခုသည် ပိုမိုတိကျသော အကဲဖြတ်ချက်များကို ဖန်တီးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့သော သက်သေအချက်အလက်မှတ်တမ်း များ (ဒေတာဘေ့စ်) တည်ဆောက်နိုင်ရန် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေပါသည်။
- သိရှိနားလည်စေရန်သာမက အမှုအကျင့် ပြောင်းလဲခြင်းအပေါ် သက်ရောက်စေမည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ရေးဆွဲရန်။ လူမှုကွန်ရက် အသုံးပြုမှုများ တိုးမြှင့်လာသည်နှင့်အညီ အသိပညာပေး ကြိုးပမ်းမှုများသည် အသုံးပြုသူများ၏ သိနားလည်မှုအပြင် ၎င်းတို့၏ အပြုအမူကိုလည်း ပြောင်းလဲပေးနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

နိဒါန်း

ကျင်းပီးစီးခဲ့သော ပထမဦးဆုံးရွေးကောက်ပွဲများစွာကဲ့သို့ပင် ၂၀၁၆ ရွေးကောက်ပွဲသည်လည်း အငြင်းပွားဖွယ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်ယခင် ဖြစ်ရပ်များနှင့် မတူသည်မှာ အငြင်းပွားဖွယ် ကိစ္စရပ်များ၏ အဓိက အကြောင်းရင်းသည် အမေရိကန်ပြည်သူများ၏ ဆန္ဒမဲများအတွက် သတင်းအချက်အလက် ရရှိသည့်ပုံစံ အပြောင်းအလဲပင် ဖြစ်သည်။ သမိုင်းတလျှောက် ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် အမေရိကန်လူဦးရေ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံသည် သတင်းအရင်းအမြစ်များအတွက် လူမှုကွန်ရက်များကို အားထားခဲ့ကြပါသည် (Shearer and Gottfried 2017)။ လူမှုကွန်ရက်ပေါ်တွင် ပြန့်နှံ့နေသော သတင်းများသည် သတင်းစာစောင် သို့မဟုတ် အများပြည်သူသုံး ကွန်ရက်များတွင် ဖော်ပြသည့် အစဉ်အလာမီဒီယာများ၏ တင်ဆက်ပုံနှင့် သိသိသာသာ ကွဲပြားပါသည်။ လူမှုကွန်ရက် ပလက်ဖောင်းများပေါ်ရှိ သတင်းများ၏ ရှုပ်ထွေးမှုများနှင့် တစ်ဦးချင်း အတွေ့အကြုံများ၊ အသိကွာခြားမှုများက သတင်းတုများနှင့် မီဒီယာကို လိုသလို ခြယ်လှယ်ခြင်းများအတွက် ရေခံမြေခံကောင်း တစ်ခုဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် သတင်းတုများကို သမားရိုးကျမီဒီယာများနှင့်မတူသော အသွင်ကွဲသတင်း စာမျက်နှာများ (alternative news sites) နှင့် လူမှုကွန်ရက်များတွင် ဖြန့်ဝေနေသည့် အမျိုးမျိုးသော ဝါဒဖြန့်ချိရေးနှင့် သတင်းအမှားများ၏ ပုံစံအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့ကြပါသည် (Marwick & Lewis, 2017)။ ထိုကဲ့သို့သော သတင်းတုများက ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်အပေါ် မည်မျှ အကျိုးသက်ရောက်စေခဲ့သည်ကို မသိနိုင်သေးသော်လည်း သတင်းအမှားများ၏ အသွင်ကွဲမှုနှင့် အရေအတွက်သည် အမေရိကန်ရှိ မီဒီယာယဉ်ကျေးမှုတွင် ဘေးကျပ်နံ့ကျပ် အခြေအနေတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များသည် လူအများစုအတွက် အံ့အားသင့်စေခဲ့သည့် အချိန်တွင် စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စရာ အများစုမှာ အများပြည်သူ၏ သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ ယုံကြည်စိတ်ချမှုက စံနှုန်းများကျဆုံးသည့်ခံစားချက်နှင့် သတင်းမီဒီယာများ၏ အခန်းကဏ္ဍအပေါ် ယခင်ကဲ့သို့ စိတ်ချယုံကြည်မှု မရနိုင်တော့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် သတင်းမှားများ ဖြန့်ဝေမှုနှင့် တွင်ကျယ်စေမှုကို ဖြစ်စေသော လူမှုကွန်ရက်များ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် အင်တာနက်၏ အလားအလာများအပေါ် ရေရှည် ယုံကြည်မှု များနှင့် ကွဲလွဲနေပါသည် (boyd, 2017a)။ (Democratizing access to information) အများ ပြည်သူက သတင်းအချက်အလက်များကို လွတ်လပ်စွာ လက်လှမ်းမီ ရရှိစေနိုင်ခြင်းသည် ကမ္ဘာ့ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ပုံဖော်ခဲ့ကြသော်လည်း ထိုသို့ လွတ်လပ်စွာ လက်လှမ်းမီမှု ကိုယ်တိုင်က အသစ်အသစ်သော ပြဿနာများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပုံရသည်။ စတန်းဖို့မှ သုတေသီများ၏ သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ စိတ်ချယုံကြည်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် လေ့လာချက်များအရ (Sam Wineburg and Sarah McGrew (2007)) “အင်တာနက်သည် သတင်း အချက်အလက်များ လွတ်လပ်စွာရရှိနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ သော်လည်း ထိုသို့ဆောင်ရွက်မှုသည် သတင်းမှားများ၊ သတင်းတုများကို ခိုင်မာသည့်သုံးသပ်ချက်ကဲ့သို့ ထင်မြင်စေသည့် ဝါဒဖြန့်လိမ်ညာမှုများ အတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်” ဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်အတွက် ယုံကြည်စိတ်ချခံခဲ့ရသည့် အွန်လိုင်းစာမျက်နှာတစ်ခုသည် သတင်းမှားများနှင့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိစွာ ကြိုးကိုင် အသုံးပြုသည့် နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်ကို သိရှိရသည့်အခါ မည်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်မည်နည်း။ ထိုနည်းတူပင် စိုးရိမ်ပူပန်ကြသည်မှာ ကျွန်ုပ်တို့အကဲဖြတ်သုံးသပ်ရန်အတွက် အသုံးပြုသည့် အချက်အလက်များသည် မှားယွင်းနေသည် သို့မဟုတ် နောက်ကွယ်မှ ကြိုးကိုင်မှုများ ရှိနေနိုင် သည်ဆိုသည့် ခံစားချက်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အခြားတဖက်တွင် သတင်းအချက်အလက်အမှန်များလည်း တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး တစ်ဦးချင်းက မှန်ကန်သည့် အသိပညာဖြင့် အချက်အလက်များကို

နိဒါန်း

ရှာဖွေစိစစ်နိုင်ရန် လိုအပ်သည် ဆိုသည့် ယူဆချက် တစ်ခုလည်း ရှိနေပါသည်။ မသမာသည့် လူများက သတင်းမှားများကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိစွာ ရှုပ်ထွေး ပျံ့နှံ့သွားစေရန် အွန်လိုင်းပေါ်သို့ တင်လိုက်သည့်အခါ ထိုကဲ့သို့ မီဒီယာကို မကောင်းသည့်နည်းလမ်းဖြင့် အသုံးပြုခြင်းများကို တားဆီးကာကွယ်ရန်ဖြစ်နိုင်ပါသလား။ ထိုမေးခွန်းနှင့် ၎င်း၏အန္တရာယ်မကင်းသည့်အဖြေများက မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု နယ်ပယ်သို့ ပြန်လည်အာရုံစိုက်စေခဲ့ပါသည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် သတင်းတုများကို တုံ့ပြန်ရာ၌ ဗဟိုချက်မဖြစ်လာပြီး ကျောင်းဆရာများမှ ဥပဒေပြုသူများအထိ လည်းကောင်း၊ ပရဟိတသမားများမှနည်းပညာရှင်များအထိလည်းကောင်း စသည့် နယ်ပယ်အသီးသီးမှဆက်စပ်ပါဝင်သူများက မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုပညာပေး အစီအစဉ်များဆီသို့ ထိရောက်သော အရင်းအမြစ်များကို ထောက်ပံ့အားပေးခဲ့ကြပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်သည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ကြေညာချက်များတွင် တည်ငြိမ်သော စီးဆင်းမှုတစ်ခုကို မြင်တွေ့ခဲ့ရပါသည်။ အမျိုးသား မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေး အသင်း (NAMLE) က ၎င်း၏ တတိယ အကြိမ်မြောက် အမေရိကန် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သီတင်းပါတ်၏ နှစ်ပတ်လည် အခမ်းအနားကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ အမေရိကန် စာကြည့်တိုက်အသင်းက “စာကြည့်တိုက်တွင်း မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု” မှ “အရွယ်ရောက်ပြီး သတင်းဖတ်သူများ အသိမြှင့်တင်ရေး ကူညီပေးရန် စာကြည့်တိုက် လုပ်သားများကို လေ့ကျင့်ပေးရေး” ဆီသို့ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် Stony Brook University နှင့် ပူးပေါင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ Facebook က ၎င်း၏ ဂျာနယ်လစ်ဇင် စီမံကိန်းသည် ဖေ့ဘုတ်သုံးစွဲသူများ၏ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ကယ်လီဖိုးနီးယား ဥပဒေပြု အမတ်များက မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အခြေခံကျောရိုးနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ရေးဆွဲရန် ဆရာများနှင့် ပညာရေးဘုတ်အဖွဲ့တစ်ခု လိုအပ်သည့် ဥပဒေကြမ်း ၂ ခု (AB 155 and SB 135) ကို အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည် (Mason, 2017)။ ထို့အပြင် John S. and James L. Knight Foundation မှ အမေရိကန်နိုင်ငံအတွင်း မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အစီအစဉ် ၂၀ ခု အတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ မီလီယံ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ပြဿနာအားလုံးကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် အဖြေတစ်ခုအဖြစ် ယူဆ၍ မရနိုင်ပါ။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ရှုပ်ထွေးသည့် သတင်းနှင့် မီဒီယာဝန်းကျင်အတွင်းမှ မူဘောင်တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်သည်။ ပြဿနာမှာ သတင်းအချက်အလက်များကို စိစစ်ခြင်းသည် တစ်ဦးချင်း၏ တာဝန်မဟုတ်ပါ။ သို့သော် တွေ့မြင်နေသည့် သတင်း အချက်အလက်များနှင့် ၎င်းအချက်အလက်များကို အပြန်အလှန် တုံ့ပြန်သည့်နည်းလမ်းများအပေါ်နိုင်ငံတော်အဆင့်အထောက်အပံ့ပြုသတင်းမှားဖြန့်ဝေခြင်းဆိုင်ရာ အားထုတ်မှုများ (Jack, 2017) နှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ နေ့စဉ်အသုံးပြုနေသော နည်းပညာများက လွှမ်းမိုးနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုပြဿနာများသော သတင်းလောကကို ပြန်လည်တိုက်ပွဲဝင်နိုင်ရန် မီဒီယာဆိုင်ရာ အသိပညာ အတိုင်းအတာ မည်မျှ လိုအပ်သနည်းဆိုသည်မှာ အဆုံးမရှိသည့် မေးခွန်းသဖွယ် ဖြစ်နေပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို လက်သင့်မခံ ငြင်းဆန်ခြင်းသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ အသိပညာ၏ ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်ပါသလား။ ရွေးကောက်ခံ သမ္မတလောင်းတစ်ဦးက ပီဇာဆိုင်အနီးရှိ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ လူကုန်ကူးမှု ဂိုဏ်းတစ်ခုတွင် ပါဝင်နေသည်ဟု ဆိုခြင်းကို ယုံကြည်ခြင်းသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်ပါသလား။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုက လူမှုကွန်ရက် ပလက်ဖောင်းပေါ်တွင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ရှုပ်ထွေးအောင် ဆောင်ရွက်နေခြင်းများ သို့မဟုတ် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ သတင်း အမှားများဖြင့် စည်းရုံးလှုံ့ခတ်ဆောင်မှုများကို ပြန်လည်ရင်ဆိုင်နိုင်ပါသလား။ ထိုသို့မကောင်းသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မီဒီယာကို ကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ်ခြင်းနှင့် သတင်းအမှားများကို ပြန်လည်

နိဒါန်း

တုန့်ပြန်ရန်အတွက် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အသုံးပြုခြင်းမပြုမီ ၎င်း၏ အကန့်အသတ်များနှင့် ဖြစ်နိုင်ခြေများကို သေချာဆန်းစစ်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

ယခုစာတမ်းသည် မီဒီယာသိနားလည်မှုဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းမှုများကို သုံးသပ်ရန်နှင့် လက်ရှိမီဒီယာအခင်းအကျင်း နှင့်ဆက်စပ်၍ မီဒီယာ သိနားလည်မှုကို လိုက်လျောညီထွေ အသုံးပြုနိုင်မည့်

အခြေခံတစ်ခုကို ပံ့ပိုးပေးထားပါသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို သမိုင်းဆိုင်ရာ စံနှုန်းများမှ ခေတ်ပြိုင် ဥပမာများဆီသို့ ရွေ့လျားသည့် နယ်ပယ်တစ်ခု အဖြစ် စတင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့နောက် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ ရှင်းလင်းသည့် အားသာချက်များအပြင် ၎င်း၏ ကျရှုံးနိုင်သည့် အခြေအနေ များကိုလည်း အတိတ်ဖြစ်ရပ် ဥပမာများကို ကိုးကား၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆက်စပ်ပါဝင်နေသူများအတွက် မျက်မှောက် မီဒီယာရှုမြင်ကွင်းတွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အထိရောက်ဆုံး သုံးသပ်နိုင်ရန် အကြံပြုချက်များကို တင်ပြထားပါသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် မီဒီယာသတင်းစကားများ ပါဝင်သော ဖျော်ဖြေရေးစာပေ၊ ကြော်ငြာ၊ ရုပ်ရှင် စသည်တို့အထိ ကျယ်ပြန့်စွာ လွှမ်းခြုံနေသော နယ်ပယ်တစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း ယခုစာတမ်းသည် သတင်းကို အသုံးပြုခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ချဉ်းကပ်မှုပုံစံကိုသာ အဓိကဖြစ်ပါသည်။

၁။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ကျယ်ပြန့်ရှုပ်ထွေးသည့် လူမှုရေး ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းရန်အထိ မျှော်လင့်ထားခဲ့ကြသည်။ မီဒီယာများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကလေးသူငယ်များအတွက် ပြဿနာများ ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းရင်းခံအဖြစ် မှတ်ယူထားကြပြီး မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာပေး အစီအစဉ်များသည် ၎င်း ပြဿနာများအတွက် အဖြေပင်ဖြစ်သည်။ ကျောင်းဆရာများကို မီဒီယာ လွှမ်းမိုးမှုမှ ကင်းလွတ်အောင် နေစေလိုပြီး တပည့်များကိုလည်း စိစစ်ဝေဖန်တတ်သည့် အမြင်ဖြင့် မြင်နိုင်စွမ်း ရှိလာစေရန် သင်ကြားပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားကြသည်။

-DafnaLemish, *Children and Media: A Global Perspective*, 2015

သင်တန်းအများစုသည် လူ့အသိုင်းအဝိုင်း၊ နိုင်ငံအဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် နည်းပညာဆိုင်ရာ တီထွင် ဖန်တီး သူများထက် တစ်ဦးချင်း စီ၏ တာဝန် အပေါ်တွင်သာ ဗဟိုပြုနေကြသည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အများအားဖြင့် မီဒီယာပေါ်ရှိ သတင်းအချက်အလက်များအား စိစစ်ဝေဖန်သည့် ရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်နိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပေးသည့် ကျွမ်းကျင်မှု တစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြကြပါသည်။ အခြေခံအကျဆုံးမှာ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုသည်မှာ “ကျွန်ုပ်တို့ရရှိသည့် သတင်းများကို တက်ကြွစွာ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်ဝေဖန် စဉ်းစားခြင်း” ပင် ဖြစ်သည် (Hobbs & Jensen, 2009)။ အမေရိကန် အမျိုးသား မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးအသင်း

(NAMLE) က မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို “ဆက်သွယ်ရေးပုံစံအားလုံးကို အသုံးပြုပြီး သတင်းများကို ရရှိ၊ သုံးသပ်၊ အကဲဖြတ်၊ ဖန်တီး၊ ဆောင်ရွက် နိုင်သော စွမ်းရည်” အဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသည်။ ဤဖွင့်ဆိုချက်များတွင် ထူးခြားပြီး မကြာခဏတွေ့ရသည့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ၏ အခြေခံများသည် တစ်ဦးချင်းစီ၏ တာဝန်ခံမှုအပေါ် ဗဟိုပြုသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အိုနေလ် (၂၀၁၀) မှ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ ကလေးများကို အွန်လိုင်းကမ္ဘာ၏ အန္တရာယ်များနှင့် အခွင့်အလမ်းတို့အား ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် သတင်းရင်းမြစ်များ၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှု လျှော့နည်းလာသော အခြေအနေများနှင့် ချင့်ချိန်ညှိနှိုင်းနိုင်ရန် မျှော်လင့်နေကြသည်။ အဖွဲ့အစည်းစိတ်ဓာတ်ဖြင့် စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပါဝင်သော လူအများကို ဝေဖန်ဆန်းစစ် တွေးခေါ်နိုင်စေရန် အားပေးသော၊ အနှစ်သာရ ကို နားလည်ပြီး လုပ်ဆောင်သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အဖြစ် ကျယ်ပြန့်သည့် ရည်ရွယ်ချက်ကို မီဒီယာသိနားလည်မှုပညာရှင်အများစုက အဆိုပြုခဲ့ကြသည်။ သဘောအားဖြင့် သူတို့၏ ရပ်ရွာ အဖွဲ့အစည်းအတွက် အပြုသဘောဆောင်သည့် လုပ်ဆောင်မှုများနှင့် အနှစ်သာရရှိသော အပြုအမူဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများကို လုပ်ဆောင်စေခြင်း ဖြစ်သည် (Hobbs and McGee, 2014; Buckingham, 2017)။ သို့သော်လည်း သင်တန်းအများစုသည် လူ့အသိုင်းအဝိုင်း၊ နိုင်ငံ၊ အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် နည်းပညာဆိုင်ရာ တီထွင်ဖန်တီးသူများထက် တစ်ဦးချင်းစီ၏ တာဝန်အပေါ်တွင်သာ ဗဟိုပြုနေကြသည်။ ဤအချက်သည် ကွဲပြားသော လူအုပ်စုများ အတွက် ကွဲပြားသည့် မီဒီယာဆိုင်ရာအသိပညာများ၏ အရေးပါမှုကို မီးမောင်းထိုးပြ ထားသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများသည် လူငယ်များနှင့် ကလေးများဆီသို့ ဦးတည်ထားကြသည်။ သို့သော် ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် သတင်းရင်းမြစ်များ၏ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှု လျှော့နည်းလာသော အခြေအနေများ၏ သက်ရောက်မှုသည် လူအုပ်စု အားလုံးအပေါ်

၁။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

ရိုက်ခတ်လာသောကြောင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများ အတွက်လည်း မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သည် ထပ်တူထပ်မျှအရေးကြီးပါသည်။

သမိုင်းစဉ်အရ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း မီဒီယာ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သည့် သီအိုရီများမှာ မရေတွက်နိုင်အောင် ရှိခဲ့ပြီး ထိုသီအိုရီများတွင် ကွဲပြားသည့် စံနှုန်းများရှိနေကြသည်။ လွန်ခဲ့သည့် ရာစုနှစ်များစွာက ပလေတိုနှင့် အခြားတွေးခေါ်ပညာရှင်များသည် သတင်းအချက်အလက်ပေးသော မီဒီယာနှင့် စည်းရုံး သိမ်းသွင်းသော မီဒီယာအကြား ကွာခြားချက်များကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ လစ်ဘရယ်ဝါဒ လွှမ်းမိုးသော နိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ်ဖြစ်လာခြင်းကြောင့် မီဒီယာနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးချက်များသည် အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ် ပေးခြင်းအား လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် အပြုသဘောဆောင်သော လုပ်ဆောင်မှုနှင့် ထိန်းကျောင်း ရန်ပြောင်းလဲ အာရုံစိုက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၆၆၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော Areopagitica စာအုပ်တွင် John Milton က ပါလီမန်၏ စာပေစစ်စစ်ရေးကို ကန့်ကွက်ခဲ့ပြီး အယူအဆ ကွဲပြားခြင်း၏ ကောင်းကျိုးများကို ဆုပ်ကိုင်ထားခဲ့သည်။ ထိုသို့ ကွဲပြားရာ၌ မှားယွင်းသည့် ယူဆချက်များ ရှိနေစေကာမူ ၎င်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အခြေခံအကျဆုံး အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် ယူဆခဲ့သည်။ John Milton က ပညာရေးကို တစ်ဦးချင်းစီအား လူထုအခြေပြု လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်ပါ ဝင်ရန်အားပေးသော လမ်းကြောင်းအဖြစ် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို အခြားသူ တစ်ယောက်က မှားယွင်းသော ပြောဆိုမှုအား မတားမြစ်နိုင်ပါက၊ ၎င်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဆိုးကျိုးများကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည်။ ယခုကဲ့သို့သော ဆိုးကျိုးများအတွက် အကာအကွယ်ကဲ့သို့သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုမျိုးကို ၁၉၃၈ ခုနှစ် ခေတ်သစ် အယူဝါဒများတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က UK တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော Spens အစီရင်ခံစာတွင် မီဒီယာကို “ခြစားသော လွှမ်းမိုးမှု” အဖြစ် ကာကွယ်ဆေး ထိုးရန်လိုအပ်သည့် ပိုလီယိုကဲ့သို့ ရောဂါများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြခဲ့သည်။ ကာကွယ်ဆေး ထိုးသည့် ပုံစံကဲ့သို့ သင်ကြားပေးသော မီဒီယာ ပညာရေးကို 1960 အစောပိုင်းအထိ တည်ရှိနေသည့် မီဒီယာကို တုန့်ပြန်နိုင်ရန် အာရုံစိုက်ခဲ့ပါသည် (Masterman, 2001; Anderson, 2008)။

ယနေ့ခေတ် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု နယ်ပယ်ပုံစံကို ၁၉၇၀ နှောင်းပိုင်းကာလများမှစ၍ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ရေးဆွဲခြင်းနှင့် သုတေသနဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် စနစ်တကျ အားထုတ် ပုံဖော်ခဲ့ကြပါသည် (Arke, 2012)။ အမျိုးသား စာတတ်မြောက်မှုဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်မှုညီလာခံကို မီဒီယာသိနားလည်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များသည် အငြင်းပွားနေဆဲ ဖြစ်သော်လည်း (Anderson, 2008; Abreu, Mihailidis, Lee, Melki, & McDougall, 2017) မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု မီဒီယာသမိုင်းပညာရှင် အက်ဒွပ်အာကီက ၁၉၉၂ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်မှုညီလာခံကို မီဒီယာသိနားလည်မှု ပညာရှင်များနှင့် အသုံးပြုသူများက “မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုဆိုသည်မှာ သတင်းများကို ရရှိ၊ သုံးသပ်၊ အကဲဖြတ်၊ ဆက်သွယ်နိုင်သည့် စွမ်းရည်ဖြစ်သည်” ဟု သဘောတူညီခဲ့ကြသော အချိန်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထိုဖွင့်ဆိုချက်သည် လက်ရှိ အမျိုးသားမီဒီယာသိနားလည်မှုအသင်း (The National Association for Media Literacy Education-NAMLE) တွင် အသုံးပြုနေသော ဖွင့်ဆိုချက် ဖြစ်သည်။ ဤဖွင့်ဆိုချက်များသည် ကာကွယ်မှု သို့မဟုတ် ကာကွယ်ဆေးထိုး သကဲ့သို့ အယူအဆများမှ စတင်ရွေ့လျားပြီး တိုက်တွန်းအားပေးမှု ဆီသို့ စတင်လာပါသည်။ ဆယ်စုနှစ် သုံးခုကျော် အတွေ့အကြုံရှိပြီး မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုနယ်ပယ်ကို ဦးဆောင်နေသော ပညာရှင် ရီနီဟောတ်က မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် လူတစ်ဦးချင်းနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း နယ်ပယ်နှစ်မျိုးလုံးအတွက် ပြောင်းလဲနေပြီး အနုတ်လက္ခဏာဆောင် သတင်းများကို ကာကွယ်ရန်မှာ မလွယ်ကူပေ။ သို့သော် နိုင်ငံသားများအား မီဒီယာများကို အသုံးချနိုင်ရန် တိုက်တွန်းအားပေး ခြင်းဖြင့် ကာကွယ်နိုင်သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည် (Hobbs, 2010; Hobbs, 2017)။

၁။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို ဘက်စုံရှုထောင့် အမျိုးမျိုးပါဝင်သော၊ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်သော၊ အားဖြည့် ပေးနိုင်သည့် တုံ့ပြန်မှုအဖြစ် ယူဆသော ရှုထောင့်ကို Dafna Lemish ၏ (2003) ကလေးသူငယ်များ၏ မီဒီယာအသုံးပြုမှု သုတေသနတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး David Buckingham က မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်းတွင် ဟန်ချက်ညီရမည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။ Paul Mihailidis က မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်း ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ရန် နှင့် တက်ကြွသော နိုင်ငံသားတစ်ဦး ဖြစ်ရန် လိုအပ်သော မရှိမဖြစ်အရည်အချင်းဖြစ်ကြောင်း ထောက်ခံခဲ့သည် (Mihailidis & Thevenin, 2013)။ တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ လူငယ်မီဒီယာ ကျင့်သုံးမှုဆိုင်ရာ Livingstone's (၂၀၁၁) သုတေသနတွင် သူမက လူငယ်များသည် မီဒီယာကို တုံ့ပြန်သည့်ပုံစံ ကွဲပြားပြီး တဦးချင်း၌ မတူညီသည့် ပုံစံရှိကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့သည်။ ဤစံနှုန်းများသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ အဝှမ်းရှိ မတူညီသော နယ်ပယ်ငါးခု (လူငယ်ပါဝင်မှု၊ ဆရာများလေ့ကျင့်သင်ကြားခြင်း၊ မိဘပံ့ပိုးမှု၊ မူဝါဒရေးရာများနှင့် သက်သေအခြေခံများ) တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် ထင်ဟပ် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

ဆက်လက်၍ K-12 အတန်းရှိ လူငယ်များသို့ အဓိက ဦးတည်သည့် အလားအလာရှိသော အစီအစဉ်များကို ဖော်ပြထားပြီး ဆရာများကို လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးခြင်းနှင့် မိဘများ၏ ထောက်ပံ့မှုတို့လည်း ပါဝင်သည်။ ဤအစီအစဉ်များတွင် အကျဉ်းချုပ်တွင် ဖော်ပြမရနိုင်သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုအတွက် နောက်ခံအခြေအနေများ၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်မှုများ စုံလင်စွာ ပါဝင်ပါသည်။ အောက်ပါ ဖော်ပြချက်သည် ပြည့်စုံခြင်း မရှိသော်လည်း အလားအလာရှိသော အစီအစဉ်များကို လျှပ်တစ်ပြက်ဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ပရှိ အခြားနိုင်ငံများတွင် အားကောင်းသော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အစီအစဉ်များစွာ ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဆန်းစစ်ချက်များသည် ဤအစီရင်ခံစာ၏ နယ်ပယ်တွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။

လူငယ်များ၏ပါဝင်မှု- လွန်ခဲ့သော ၁၀ နှစ်တာကာလအတွင်း မီဒီယာဆိုင်ရာ အသိပညာ ဆောင်ရွက်မှုများစွာက လူငယ်များကို မီဒီယာများ၏ စိစစ်တင်ဆက်မှု များ၌ ဖန်တီးသူများနေရာမှ ၎င်းတို့ကို ကိုယ်တိုင်သိမြင်စေရန် မိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည်။ အားပေးတိုက်တွန်းသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် အကြောင်းအရာများကို မည်သို့ ရေးသားဖြန့်ဝေသည်ကို လှုံ့ဆော်မှုရှိသော အတွေ့အကြုံများထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအစီအစဉ်များသည် သတင်းမှားများ၊ မူပိုင်ခွင့်များ၊ ဉာဏစွမ်းရည် ခိုးယူခြင်းများ၊ အချက်အလက် ခိုင်မာမှုများနှင့် အနိုင်ကျင့်သည့်ကိစ္စများ စသည့် ကိစ္စရပ်များကို ဦးတည် သင်ကြားပေးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သော ရုပ်သံထုတ်လွှင့်ရေး ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း (Public Broadcasting Service-PBS) NewsHour Student Reporting Labs သည် မျက်မှောက် ပြဿနာများနှင့်ဆိုင်သော အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာနှင့် သုတေသနကျွမ်းကျင်မှုများကို သင်ကြားပေးရန် အထက်တန်းကျောင်းသားများကို ဒေသန္တရ PBS ရုံးများနှင့် တွဲဖက်ပေးခဲ့သည် (Hobbs, 2016)။ အထက်တန်းကျောင်း ၃၈ ကျောင်းမှ ကျောင်းသား ၂၈၃ ယောက်ကို လေ့လာမှုအရ Hobbs (2016) ထို့အတွေ့အကြုံသည် စူးစမ်းလိုစိတ် အရည်အသွေးများ (ပြဿနာတစ်ခုကို ရှုထောင့်စုံမှ ရှုမြင်သုံးသပ်လိုသော ဆန္ဒ၊ ဖတ်မိကြားမိသည်များကို မေးခွန်းထုတ်ခြင်း၊ လူထုအတွင်း ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို စူးစမ်းလိုခြင်း) နှင့် ထင်မြင်ယူဆချက်နှင့် အချက်အလက်ကို နှိုင်းယှဉ် သုံးသပ်လိုခြင်းများကို မြင့်တက်စေခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ကျောင်းသားများ၌ မိမိတို့နှင့် သဘောထားမတိုက်ဆိုင်စေကာမူ တခြားသူတို့၏ အတွေးယုံကြည်မှုများကို လေးစားတတ်လာသည်။

၁။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

များစွာသော လူငယ်ပါဝင်မှုဆောင်ရွက်ချက်များသည် လူငယ်များ၏အသံကို မီးမောင်းထိုးပြသည့် စာတမ်းများကို ထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဟားဗတ်တက္ကသိုလ် The Berkman Klein Center for Internet and Society ၌ Urs Gasser နှင့် Sandra Cortesi တို့ဦးဆောင်ခဲ့သော လူငယ်နှင့် မီဒီယာစီမံကိန်း၊ Irvine၊ California ရှိ University of Mimi Ito Connected Learning Research Network နှင့် Connected Learning Alliance ပရိုဂရမ်များ၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် စာနယ်ဇင်းဆိုင်ရာ USC Annenberg ကျောင်းမှ Henry Jenkins မှ ပူးပေါင်းပါဝင်သော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ (၁၀) နှင့် MIT Media Lab တွင် သင်ယူမှုဆိုင်ရာ ပဏာမခြေလှမ်းများ ဖြစ်သည်။

အမေရိကန်ရှိ မီဒီယာသိနားလည်မှု အများစုသည် ဆရာများကို သင်တန်း ပေးခြင်းနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအပေါ် အဓိကထားသည်။

ဆရာဖြစ် သင်တန်းများနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း အရင်း အမြစ်များ- အမေရိကန်ရှိ မီဒီယာသိနားလည်မှု အများစုသည် ဆရာများကို သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် သင်ရိုး ညွှန်းတမ်းများ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအပေါ် အဓိကထားသည်။ မီဒီယာစာတတ်မြောက်ရေးအတွက် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် စံသတ်မှတ်ထားသော အမျိုးသားသင်ရိုးညွှန်းတမ်း

သို့မဟုတ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း လမ်းညွှန်ချက်များ မရှိပါ။ ဤနယ်ပယ်ရှိ ဆရာများ၏ ပရော်ဖက်ရှင်နယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ထောက်ပံ့ရန် ရန်ပုံငွေများလည်း မရှိပါ (Lemish, 2015; Potter, 2013)။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာများကို လေ့ကျင့်ပေးခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် စိတ်ပါဝင်စားသော ပညာရှင်များက ဦးဆောင်သည့် အောက်ခြေပိုင်း ကြိုးစားမှု တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အာရုံစိုက်သည့် ထင်ရှားသော ဆရာလေ့ကျင့်ရေး အစီအစဉ်တွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရှင်များ ဖြစ်သော Renee Hobbs၊ Yonty Friesem၊ Julie Coiro နှင့် Ithaca ရှိ Project Look Sharp တို့မှ Rhode Island တက္ကသိုလ်ရှိ မီဒီယာပညာရေး သုတေသနဌာန တို့ပါဝင်သည်။ အမျိုးသားစည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းရေး ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများက မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးအတွက် ကူညီထောက်ပံ့ ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့ ကူညီထောက်ပံ့ရာတွင် အမျိုးသား စာပေရေးသားမှု စီမံကိန်း၊ တက္ကသိုလ် အခြေပြု ကွန်ရက်များ၊ အင်္ဂလိပ်စာ ဆရာများ အမျိုးသား ကောင်စီ၊ လူမှုရေး လေ့လာမှု အမျိုးသား ကောင်စီ၊ အမေရိကန် စာကြည့်တိုက်များအသင်းတို့ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအစီ အစဉ်များသည် သင်တန်း အစီအစဉ်များ စုံညီအစည်းအဝေးများ ဆောင်ရွက်ပြီး ပညာရှင်များ၏ ကွန်ရက်များကို ဖွဲ့စည်းစေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် သက်သေအခြေပြု ချဉ်းကပ်ပုံစံများနှင့် အကောင်အထုံး လေ့ကျင့်မှု မျှဝေခြင်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမဟုတ်သော အဖွဲ့များနှင့် သတင်း ဌာနများမှလည်း ရေးဆွဲကြသည်။ The Lamp သည် Media Breaker ပလက်ဖောင်းကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ကျောင်းသားများကို သတင်းနှင့် ကြော်ငြာများအား ပြန်လည်တုံ့ပြန် ပြောဆိုနိုင်စေပါသည်။ New York Times Learning Network နှင့် the Washington Post's Newspapers in Education ကဲ့သို့သော သတင်းဌာနများက သင်ရိုးညွှန်းတမ်း အရင်းအမြစ်များ အဖြစ် ခိုင်မာသည့် အချက်အလက်များ။ အသုံးပြုနိုင်မည့် သက်သေများနှင့် သတင်းထုတ်ကုန်များကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် နယူးယောက်တိုင်းမ်စ်က အယ်ဒီတာနှင့် သတင်းထောက်များ ဦးဆောင်သော ပညာရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများ ပေးခဲ့ပြီး ပြိုင်ပွဲများလည်း ကျင်းပပေးခဲ့သည်။ WGBH နှင့် Media Power Youth တို့က လူငယ်များ၏ ပညာရေးနှင့် မိဘများအတွက် မီဒီယာသုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် သုတေသန တွေ့ရှိချက်များကို မီးမောင်းထိုးပြခဲ့ပြီး ပညာရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။

၁။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

Newseumက အခမ်းအနားများ ပြပွဲများ ကျင်းပပေးခဲ့ပြီး မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။

မိဘများ၏ပံ့ပိုးမှု - မကြာသေးမီအချိန်အထိ မိဘများအတွက် ကလေးများ၏မီဒီယာအသုံးပြုမှု လမ်းညွှန်သည် အဓိကအားဖြင့် အန္တရာယ်ရှိသော မီဒီယာသတင်းများမှ ကာကွယ်ခြင်းကို အဓိကထားသည်။ ၂၀ ရာစုတွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ကက်သလစ် ဘုန်းတော်ကြီးများ ညီလာခံကဲ့သို့သော ဘာသာရေး အဖွဲ့များသည် ရုပ်ရှင်နှင့် ရုပ်မြင်သံကြား၏ သင့်တော်မှုနှင့် ကျင့်ဝတ်ကို အကဲဖြတ်နိုင်ရန် အဆင့်သတ်မှတ်သည့် စနစ်များကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ကွန်ဂရက်သည် အသက်အရွယ်အလိုက် သင့်လျော်သော တီဗွီဆိုင်ရာ မိဘလမ်းညွှန်များကို ချမှတ်ခဲ့ပြီး ရုပ်ရှင်များမှ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းမှုများ ပါဝင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ထိုလမ်းညွှန် ချက်များတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတစ် ခုဖြစ်သော (Common Sense Education) သည် မီဒီယိုဂိမ်းများ အင်တာနက် စာမျက်နှာများ အသုံးပြုရာတွင် လိုအပ်သည့် အသိပညာ ကျွမ်းကျင်မှု ကိုသတ်မှတ်ရန် အဆင့်သတ်မှတ်သည့် စနစ်တစ်ခုကို ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ လူငယ်များ မီဒီယာသုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် မိဘများ၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှု အမျိုးမျိုးကို ဖော်ပြခဲ့သော သုတေသန တွေ့ရှိချက်များအရ (Dorr, 1986; Madden, et al., 2012; boyd & Hargittai, 2013; Livingstone & Blum, 2017) မိဘများအတွက် လမ်းညွှန်များသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု စွမ်းရည်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် သက်သေအခြေပြုချဉ်းကပ်သည့် ပုံစံများဆီသို့ အကြံပြုဖော်ပြလာပါသည်။ လန်ဒန်စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်းမှ Sonia Livingstone နှင့် Alicia Blum-Ross တို့ဦးဆောင်သော အနာဂတ် ဒီဂျစ်တယ်ဆိုင်ရာ မိဘအုပ်ထိန်းခြင်း အစီအစဉ်သည် လူငယ်မီဒီယာသုံးစွဲမှု တကိုယ်ရေလုံခြုံမှု၊ မျှတမှု၊ မိဘများ၏ စိုးရိမ်မှုနှင့် ကျောင်းတွင်း မီဒီယာအသုံးချမှု များပါဝင်သော မိဘဆိုင်ရာ စောင့်ကြည့် လေ့လာမှု အစီအစဉ် ကဲ့သို့ သုတေသနများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ Michael Levine ဦးဆောင်သော Sesame Workshop မှ Joan Ganz Cooney Center သည် ကလေးသူငယ်များ မီဒီယာအသုံးပြုမှုနှင့် မိသားစု တုံ့ပြန်မှုများကို သုတေသနပြုပြီး မိသားစုများနှင့် ဆရာများကို လမ်းညွှန်ပေးသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် အမျိုးသားမီဒီယာသိနားလည်မှုအသင်း (The National Association for Media Literacy Education-NAMLE) NAMLE သည် မိဘများအတွက် မီဒီယာများနှင့် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ခြင်း လမ်းညွှန် စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဦးဆောင်လုပ်ငန်းများသည် မိဘများကို ၎င်းတို့နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သူများ ဖြစ်လာစေရန် အရင်းအမြစ် သို့မဟုတ် စွမ်းဆောင်ရည် ကင်းမဲ့နေသောကြောင့် ကလေးသူငယ်များ၏ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု စွမ်းရည်ကို ဖွံ့ဖြိုးစေရေး အတွက် မိဘများကို အကူအညီပေးရန် အရင်းအမြစ် အနည်းငယ်သာ ရှိနေပါသည်။ KQED, Common Sense Education, ConnectSafely, the Center for Media Literacy, နှင့် Net Family News တို့က သတင်းဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၊ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၊ အချက်အလက်ဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ကဲ့သို့သော ခေါင်းစဉ်များတွင် မိဘများနှင့် ပညာရှင်များအတွက် အသိပညာပေး အထောက်အကူများ ပေးခဲ့ပါသည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု မူဝါဒရေးရာ ဆောင်ရွက်မှုများ- ၁၉၇၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှစ၍ ယူနက်စကိုသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သုတေသန လုပ်ငန်းများအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့ပြီး သုတေသန အစီရင်ခံစာများ၊ သင်ရိုး ညွှန်းတမ်းများ၊ မူဝါဒလမ်းညွှန်များကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဆယ်နှစ်ကျော်အတွင်း ယူကေရှိ ဆက်သွယ်ရေးရုံး (Ofcom) သည်

၁။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

ကလေးသူငယ်များနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီး သူများ၏ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု စစ်တမ်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုစစ်တမ်းသည် မီဒီယာပညာရေးနှင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုတို့ကြား ဆက်နွယ်မှုကို စစ်ဆေးနိုင်ခဲ့သည်။ MediaSmartsသည် ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်များမှစ၍ ကနေဒါ၌ အန္တရာယ်ကင်းသော မီဒီယာ အသုံးပြုမှုပုံစံအတွက် သုတေသနနှင့် မူဝါဒရေးရာ အကြံပြုချက်များ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဩစတြေးလျဆက်သွယ်ရေးနှင့် မီဒီယာအာဏာပိုင် (ACMA) သည် ဒီဂျစ်တယ် မီဒီယာ စာတတ်မြောက်မှု သုတေသန အစီအစဉ်များကို ဆယ်နှစ်ကြာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုပညာရေးအတွက် အမျိုးသားမူဝါဒ မရှိသော်လည်း Media Literacy Now ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများက နိုင်ငံအဆင့် မူဝါဒများချမှတ်နိုင်ရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ (Advocacy) ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုအတွက် အထောက်အထား အခြေအနေ- Ofcom သည် စနစ်ကျသော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အထောက်အထားများ၏ ခိုင်မာသည့် ဥပမာတစ်ခုကို ထောက်ပံ့ထားစဉ် Pew Internet Research၊ MediaSmarts၊ ACMA, EU Kids Online, Global Kids Online, Eurostat နှင့် International Telecommunications Union (ITU) မှ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လူငယ်မီဒီယာအသုံးပြုမှု သုတေသနများက လူငယ်များ မီဒီယာအသုံးပြုမှုနှင့် ပညာရေးဆက်စပ်မှု၏ အခြေခံ အတိုင်းအတာများကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။ ကိရိယာများ၊ အချိန်နှင့် လူဦးရေအချိုးအစား အုပ်စုများအကြား နှိုင်းယှဉ်သော အချက်အလက်များသည် သက်သေအခြေပြု မူဝါဒရေးရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လည်းကောင်း၊ မီဒီယာစည်းမျဉ်းများကို ရင်ဆိုင်သည့်အခါ အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုကို လည်းကောင်း အလိုအလျောက် တုံ့ပြန်မှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည့် ပညာရေးကို လည်းကောင်း ထောက်ပံ့ပေးသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော လူငယ်များသို့ ဦးတည်သော သုတေသန အစီအစဉ်များအပြင်၊ တက္ကသိုလ် အခြေစိုက် ကွင်းဆင်း တည်ဆောက်ခြင်း ဆိုင်ရာ သုတေသနအစီအစဉ်များကို Rhode Island ရှိ မီဒီယာပညာရေး သုတေသနဌာန၊ Sam Wineburg နှင့် Sarah McGrew တို့ ဦးဆောင်သော စတန်းဖို့ဒ် ပညာရေးဆိုင်ရာ လူထုအခြေပြု အွန်လိုင်းစာဖတ်ခြင်း စီမံကိန်း၊ လန်ဒန်စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်းရှိ မီဒီယာနှင့် ဆက်သွယ်ရေး ဌာနများတွင် တွေ့ရနိုင်သည်။

ဤခေါင်းစဉ် ၅ ခုမှ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အစပြုခဲ့ခြင်းသည် ကွဲပြားသော အားထုတ်မှုများက အကြောင်းအရာ တစ်ခုတည်းအောက်တွင် မည်သို့ဆောင်ရွက်သည်ကို ဖော်ပြသည်။ မှတ်သားထိုက်သည်မှာ ဤအစီအစဉ်များသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အလွန်ကွဲပြားသော နည်းများဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ နည်းပညာရှင်များ၊ ပရဟိတသမားများ သို့မဟုတ် ဥပဒေပြုသူများထံမှ ဦးစားပေးမှုနှင့် ချဉ်းကပ်မှုပုံစံ ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိရာ ထို ကွဲပြားမှုသည် ဤနယ်ပယ်ကို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် စုပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် စိတ်ဝင်စားသူများ အတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ လူငယ်များနှင့် လူကြီးများ အကြားတွင် မတူညီသော သင်ခန်းစာများ ရှိနိုင်သဖြင့် ပညာရှင်များ အကြား၌ပင် ကျောင်းသား၊ ဆရာနှင့် မိဘများ အသိသီးတို့၏ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ကွာခြားမှုသည် အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။

လူမှုကွန်ရက်များနှင့် သတင်းတုများကို စိုးရိမ်မှုများသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ နည်းစနစ်များနှင့် ထိရောက်မှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် ဖြစ်စေခဲ့ သကဲ့သို့ပင် ယခုဖော်ပြခဲ့သည့် အရာ အားလုံးသည် လက်တွေ့ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဖြစ်ပွားနေသော အပြောင်းအလဲ များကြောင့် ပို၍ ရှုပ်ထွေးနေမည်ဖြစ်သည်။

၂။ မိဒီယာသိန်းလည်မှုသည် မည်သို့ ကူညီပေးသနည်း

မိဒီယာဆိုင်ရာ သိန်းလည်မှု ပညာရေးသည် ဂရုတစိုက် စောင့်ကြည့်တတ်သော သုံးစွဲသူများ၊ သံသယကြီးသော စောင့်ကြည့် လေ့လာသူများနှင့် သတင်းအချက်အလက် ပြည့်စုံစွာ ရရှိသော နိုင်ငံသားများကို ဖန်တီးပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မမြင်ရသည့် ဖွဲ့စည်းမှုများကို မြင်သာထင်သာ ရှိလာစေပါသည်။ မျက်မှောက်သုတေသန တွေ့ရှိချက်များသည် လက်ရှိဖြစ်ရပ်များအပေါ် ကျောင်းသားများနှင့် ဆရာများ၏ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိသော တုံ့ပြန်မှုအဖြစ် လည်းကောင်း၊ လူငယ်များ၏ အမှုအကျင့် ပြောင်းလဲခြင်းကို ဝေဖန်ဆန်းစစ် တွေးဆခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဘက်လိုက်သည့် ဖော်ပြချက်များကို မှန်ကန်စွာ သုံးသပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ မိဒီယာဆိုင်ရာ သိန်းလည်မှု ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ အပြုသဘော ဆောင်သည့် ရလဒ်များကို ပြသနိုင်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် လူဖြူကြီးစိုးရေး ဝါဒီများ စီစဉ်သော Charlottesville လူထုစည်းဝေးပွဲသည် အကြမ်းဖက်မှုသို့ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပါသည်။ သတင်းဌာနကြီးများနှင့် လူမှုကွန်ရက်နှစ်မျိုးလုံးပေါ်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော ထိုဖြစ်ရပ်နှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းတင်ပြချက်

မိဒီယာဆိုင်ရာသိန်းလည်မှုပညာရေးသည် ဂရုတစိုက် စောင့်ကြည့်တတ်သော သုံးစွဲသူများ၊ သံသယကြီးသော စောင့်ကြည့် လေ့လာသူများနှင့် သတင်းအချက်အလက် ပြည့်စုံစွာ ရရှိသော နိုင်ငံသားများကို ဖန်တီး ပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မမြင်ရသည့် ဖွဲ့စည်းမှုများကို မြင်သာ ထင်သာ ရှိလာစေပါသည်။

များသည် လူထု၏ မိဒီယာဆိုင်ရာ သိန်းလည်မှု အတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ လူဖြူကြီးစိုးရေး ဝါဒီတစ်ဦးက ၎င်း၏ကားနှင့် ဆန္ဒပြသူများကို ဝင်တိုက်သည့်အတွက် ထိုဖြစ်ရပ်သည် ထိန်းလန့်ဖွယ် အကြမ်းဖက်ပုံရိပ်များကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ လူများစွာက ပြစ်မှုကျူးလွန်သူနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းမှားများကို အွန်လိုင်းပေါ် တင်ကြသည့်အခါ ထိုဖြစ်ရပ်သည် အကြမ်းဖက်မှုများ၏ အကြောင်းရင်းအပေါ် ပြင်းထန်သည့် ဘက်လိုက် ငြင်းခုံမှုများကိုလည်း ဖြစ်ပွား စေခဲ့သည်။ ဝမ်းနည်းဖွယ်ကောင်းသော်လည်း ထိုဖြစ်စဉ်သည် မိဒီယာဆိုင်ရာ သိန်းလည်မှု သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ၏ လက်ရှိဖြစ်ရပ်များနှင့် အရေးပေါ် သတင်းများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည် (PBS, 2017)။

ထိုဆန္ဒပြပွဲပြီးနောက် the hashtag #Charlottesvillecurriculum သည် လူမျိုး၊ ဘက်လိုက်မှု၊ သည်းခံနိုင်မှုတို့ကို သင်ကြားရန် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးနေသည့် the Southern Poverty Law Center, the Anti-Defamation League, and National Council of Teachers of English တို့ကဲ့သို့သော အဓိက အဖွဲ့အစည်းများကြားတွင် ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည် (National Council of Teachers of English, 2017)။ EdSurge သည် ဆရာများကို ခက်ခဲသည့် ဆွေးနွေးပွဲများကို ဦးဆောင်ကျင်းပခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲသည် ဆရာများအတွက် အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် လူမျိုးရေးဆွေးနွေးသည့်အခါ အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန်နှင့် ယုံကြည်မှုနှင့် ရှုထောင့် မတူကွဲပြားမှုများ ရှိနေသော်လည်း ဆက်ဆံရေးတစ်ရပ် တည်ဆောက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းစနစ်များသည် ဇာတ်လမ်းဆန်သော (သို့) စိန်ခေါ်မှုများသော သတင်း ဖြစ်ရပ်များကို ကိုင်တွယ်ရန် အရင်းအမြစ်များကို ရှာဖွေနေသော ဆရာများအတွက် အသုံးပြုနိုင်စေမည် ဖြစ်သည်။

၂။ မီဒီယာစာပေသည် မည်သို့ ကူညီပေးသနည်း

မီဒီယာ ဆိုင်ရာသိနားလည်မှု ပညာရေးသည် ဝေဖန် စဉ်းစားတွေးခေါ်မှု စွမ်းရည်နှင့် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင်အမူအကျင့်ပြောင်းလဲမှုများကိုတိုးတက်မှုရှိကြောင်း၎င်း၏သုတေသနများက ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အသေးစိတ် သုံးသပ်ချက်တစ်ခုတွင် Jeong, Cho နှင့် Hwang (2012) တို့က မီဒီယာနှင့် ဆက်စပ်နေသော ဝေဖန်စဉ်းစား တွေးခေါ်မှုရလဒ်များ (သတင်းစကား၊ ဘက်လိုက်မှုနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုတို့ အပေါ်သိနားလည်မှု) သည် အမူအကျင့်နှင့် ဆက်စပ်နေသော ရလဒ်များ (အသုံးပြုပုံအပြောင်းအလဲ) ထက် ပိုများသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် သတိပြုရန်မှာ ဤတွေ့ရှိချက်သည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို လေ့လာရာ၌ အမူအကျင့် အပြောင်းအလဲထက် ဝေဖန်စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုအပေါ် အာရုံစိုက်ခဲ့၍လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ Los Angeles ရှိအလယ်တန်းကျောင်းသူ / သား ၂,၀၀၀ ကျော်အား လေ့လာမှု တစ်ခုအရ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သင်တန်းသည် မီဒီယာကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်သည့် ချဉ်းကပ်မှုပုံစံများ၊ မီဒီယာကို ကွဲပြားစွာ ချဉ်းကပ်ကြသည်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် မီဒီယာတွင် အကြမ်းဖက်မှု၏ သက်ရောက်မှုများကို သတိပြုလာခြင်းများ တိုးပွားလာစေကြောင်း တွေ့ရှိရသည် (Webb & Martin, 2012)။ ဝက်ဘ်နှင့် မာတင်တို့၏ လေ့လာမှုသည် ဝေဖန်စဉ်းစား တွေးခေါ်မှု ရလဒ်များအပေါ် အာရုံစိုက်သော်လည်း ဂျာမန် လေ့လာမှုက အကြမ်းဖက် အပြုအမူများကို လျှော့ချရန် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သင်တန်းများ၏ အလားအလာကိုလေ့လာခဲ့သည် (Krahé & Busching, 2015)။

လေ့လာမှုသည် အလယ်တန်း ကျောင်းသူ / သား ၆၂၇ ဦး အား မီဒီယာ အကြမ်းဖက်မှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပတ်ကြာမီဒီယာ ဆိုင်ရာသိနားလည်မှု သင်တန်းပြီးနောက် ချက်ချင်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ပြီး ၇ လ အကြာ၊ ၁၈ လ အကြာနှင့် ၃၀ လ ကြာတွင် ပြန်လည်စစ်တမ်း ကောက်ယူခဲ့သည်။ သင်တန်းတွင် ပါဝင်သူများက ၎င်းတို့သည် မီဒီယာတွင် ရန်စတိုက်ခိုက်ခံ ရရန် သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက် အစီအစဉ်များကို တွေ့ရှိရန် အလားအလာ နည်းသည်ဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်မှာ Krahé နှင့် Busching တို့က သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့သူ ကျောင်းသားများ အကြားတွင် ကိုယ်တိုင်တင်ပြထားသည့် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ရန်လိုမှုများ လျော့ကျသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ထိုကဲ့သို့ ကိုယ်တိုင် ဝန်ခံထားသည့် ရလဒ်နှင့် လက်တွေ့ အမူအကျင့်တို့ တူညီမှုရှိမရှိ သက်သေပြရန် ဆောင်ရွက်သည့် သုတေသနများကို ထပ်မံ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အမူအကျင့် ပြောင်းလဲစေရေး မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ကြားဝင် ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် အလားအလာကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ပညာရေးမူဝါဒဆိုင်ရာ ပညာရှင် Kahne နှင့် နိုင်ငံရေး သိပ္ပံပညာရှင် Benjamin Bowyer (2017) တို့သည် မကြာသေးမီက အသက် ၁၅ နှစ်မှ ၂၇ နှစ်အတွင်း လူငယ်ဦးရေ ၂၀၀၀ ဦးက တဖက်သတ်ဆန်သော နိုင်ငံရေး ပို့(စ်) များကို မည်သို့ အကဲဖြတ်သုံးသပ်သည်ကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုလေ့လာမှုတွင် ပိုမိုမြင့်မားသော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သင်တန်း ရရှိထားသူတို့သည် သတင်းမှားများ ပါဝင်နေသည့် ပို့(စ်) များထက် သက်သေပေါ်အခြေခံရေးသားထားသော ပို့(စ်) များကို မှန်ကန်သော ပို့(စ်) များအဖြစ် ပိုမို သတ်မှတ်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ Kahne နှင့် Bowyer တို့က မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးသည် ဝေဖန်ဆန်းစစ်သည့် ရပ်တည်ချက်ရှိသူများအတွက် သတင်းစကားများကို အကဲဖြတ်သည့်အခါ နိုင်ငံရေး အသိပညာထက် ပိုမိုအားကောင်းသည့် တိုင်းတာချက်တစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရခဲ့ရသည်။ ထိုကဲ့သို့သော လေ့လာမှုများသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးသုတေသနများအတွက် အလားအလာရှိသည့် လမ်းကြောင်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ ကျပန်း နမူနာ နည်းစနစ်များကို အသုံးပြု၍ အချိန်ကြာမြင့်စွာ အချက်အလက်များကို ကောက်ယူခဲ့သော လေ့လာမှုများသည် မူဝါဒရေးရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် သက်သေအခြေခံတစ်ခုကို ထောက်ပံ့နိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် မီဒီယာ သတင်းစကားများကို

၂။ မီဒီယာစာပေသည် မည်သို့ ကူညီပေးသနည်း

တုံ့ပြန်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေး၏ ကဏ္ဍကို လေ့လာသည့် အသေးစား လေ့လာမှုများသည် အထူးသဖြင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးနှင့် သင်တန်းများ၏ အားသာချက်များကို သေချာဖော်ပြနိုင်သည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ ထိရောက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အချက်အလက် စုဆောင်းခြင်း အရေးကိစ္စသည် အဓိကကျပြီး ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ စာသင်ခန်း သုတေသန၏ အခက်အခဲနှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်း စမ်းသပ်မှုအတွက် ကျပန်းထိန်းချုပ် စမ်းသပ်ခြင်းများ၏ မဖြစ်နိုင်မှုများ ရှိနေသောကြောင့် သင်ကြားရေး (သို့) ပညာရေးနှင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုတို့ ချိတ်ဆက်ထားသည့် လေ့လာမှုများသည် ရှားပါးပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် သင်ရိုးတစ်ခုကို တစ်ကြိမ်သာ တိုင်းတာမှု ပြုလုပ်ပါသည် (Lemish, 2015; Potter, 2013; Anderson, 2008)။ UK ၏ Ofcom မှ ကလေးသူငယ်များနှင့် လူကြီးများကို ဆောင်ရွက်သော နှစ်စဉ် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု စစ်တမ်းသည် အသေးစား တစ်ကြိမ် လေ့လာမှုများအတွက် ထူးခြားမှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ Ofcom ၏ စစ်တမ်းများသည် နိုင်ငံတွင်း အခြေခံ အချက်အလက်နှင့် ကလေးသူငယ်များ၊ လူကြီးများ၏ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုအဆင့်၏ အချိန်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှု (Longitudinal Measures) ကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ Ofcom ၏ ၂၀၁၆ စစ်တမ်း တွင် အသက် ၁၂ နှစ်မှ ၂၅ နှစ်အတွင်း လူငယ်များအကြား မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု စွမ်းရည်များ တိုးတက်လာခြင်း၊ ကျောင်းများတွင် မီဒီယာပညာပေး သင်တန်းများ၏ သင့်လျော်ကိုက်ညီမှု ရှိခြင်း၊ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု စွမ်းရည် နှင့် မီဒီယာ ပညာရေးအကြား ဆက်နွှယ်မှု ရှိခြင်းတို့ကို တွေ့ရှိခဲ့ပါသည် (Livingstone & Olafsson, 2017; Ofcom, 2016)။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးသည် ကျန်းမာရေးနှင့် ဆေးပညာ နယ်ပယ်အတွင်း ကျယ်ပြန့်သော လေ့လာမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည် (Brown, J., 2006; Austin, Kallman, & Kistler, 2017)။ လေ့လာမှုများက လူငယ်ခန္ဓာကိုယ်၏ ပုံရိပ် (Wade, Wilksch, Paxton, Byrne, & Austin, 2017; Halliwell, Easun, & Harcourt, 2011)၊ ဆေးလိပ်ဖြတ်ခြင်း (Gonzales, Glik, Davoudi, & Ang, 2004; Primack, Douglas, Land) , Miller, & Fine, 2014) ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ခြင်း တို့တွင် တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရသည် (Collins, Martino, & Shaw, 2011; Pinkleton, Austin, Chen, & Cohen , 2013)။

ထိုတွေ့ရှိချက်များသည် နိုင်ငံရေးသတင်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် မီဒီယာဝန်းကျင် ပြောင်းလဲခြင်းနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်နွှယ်မှု နည်းပါးသော်လည်း၊ ၎င်းတို့က မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေး ကြိုးပမ်းမှုများအား ဂရုတစိုက် ဆောင်ရွက်သော အချက်အလက် ကောက်ယူခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် တွဲဖက်ခြင်းတို့မှ ရရှိလာသော တန်ဖိုးရှိမှုကို ဖော်ပြနေပါသည်။

၃။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် မည်သို့အောင်မြင်မှုမရရှိဘဲဖြစ်နိုင်သနည်း

လူတိုင်းမီဒီယာသိနားလည်မှုရှိလာစေရမည်ဟု ရာစုနှစ်ချီ၍ မျှော်လင့်ခဲ့ကြခြင်းက တစ်ဖက်တွင် တွန်းအားတစ်ရပ်သဖွယ် ဖြစ်ထွန်းစေသလို အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း ဝန်ပိစေသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။ မီဒီယာသိနားလည်မှုအတွက် ပညာပေးအစီအစဉ်အတိုင်း သူနည်းသူဟန်နှင့် ကောင်းမွန်ကြသည်မှာ ငြင်းဖွယ်မရှိသော်လည်း တစ်ဖက်တွင် ငွေကုန်ကြေးကျအလွန်များလာခြင်း အသစ်အသစ်သော မီဒီယာသိနားလည်မှု ပညာပေးအစီအစဉ်များနောက်သို့ အဆုံးအမရှိ

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက် ပေးခြင်းလား။ အမှုအကျင့် ပြောင်းလဲမှုကို အားပေးခြင်း လား။

လိုက်နေသကဲ့သို့ဖြစ်နေပြန်ပါသည်။ အဆိုပါအခြေအနေ သည် လက်ရှိမီဒီယာအခင်းအကျင်းကို ထိခိုက်မှုရှိသည် မရှိသည်အသာထား သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် မီဒီယာ သိနားလည်မှုပညာရေးအားသီးခြားပညာရပ်တစ်ခုအဖြစ် လက်ခံစဉ်းစားခဲ့ကြခြင်းကို နားလည်သဘောပေါက် လာအောင် ရှုမြင်ဖို့ ပျက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ မီဒီယာ ဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန် များအပေါ် ကာလရှည်ကြာ အာရုံစိုက်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းသည်

တစ်ဦးချင်းစီ၏ မိမိစွမ်းရည်အပေါ် မှားယွင်းသော ယုံကြည်မှုများ ရောက်ရှိစေရုံသာမက (Sanchez & Dunning, 2018; Kruger & Dunning, 1999) မီဒီယာဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှု စောင့်ကြည့် လေ့လာရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များကို မီဒီယာဖန်တီးသူများ၊ လူမှုကွန်ရက် ပလက်ဖောင်းများ (သို့) အဖွဲ့အစည်းများအစား ပုဂ္ဂိုလ်ရေး တာဝန်များဆီသို့ မဟုတ်ဘဲ အသုံးပြုသူများကို တာဝန်ပေးထား ပါသည်။ ထို့အပြင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုပညာရေး၏ အကျိုးကျေးဇူး များသည် သိသာထင်ရှားသည်ဟု ယူဆခြင်းသည် စနစ်ကျသည့် သက်သေများ စုဆောင်းမှုမရှိခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ Jeong, Cho နှင့် Hwang (၂၀၁၂) တို့၏ အချက်အလက် အခြေခံလေ့လာမှုအရ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုပညာရေးသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ထိရောက်မှုရှိပြီး ၎င်းထိရောက်မှုသည် ပညာပေးကာလ မြင့်တက်လာသကဲ့သို့ တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဧရိယာ တိုးတက်လာသကဲ့သို့ ထိရောက်မှု၏ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်မှာလည်း ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက် ပေးခြင်းလား။ အမှုအကျင့်ပြောင်းလဲမှုကို အားပေးခြင်းလား။ သို့မဟုတ် မီဒီယာဖန်တီးမှု အလေ့အကျင့် သစ်များကို ဖန်တီးခြင်းနှင့် ပတ်သက်နေပါသလား။ ဖြစ်နိုင်သော ရည်မှန်းချက် တစ်ခုစီတိုင်းသည် ကွဲပြားခြားနားသော အကဲဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းကို ရည်ညွှန်းနေပါသည် (Bulger, 2012; Ashley, Maksl, Craft, 2013)။

အလယ်တန်းကျောင်းသားများ၊ အထက်တန်းကျောင်းသားများနှင့် ကောလိပ်ကျောင်းသားများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သော Wineburg နှင့် McGrew (၂၀၁၆) တို့ ၏ လေ့လာမှုအရ ကျောင်းသား အများစုသည် ၎င်းတို့၏ အကဲဖြတ်နိုင်သည့် စွမ်းရည်အပေါ် ယုံကြည်မှုရှိသော်လည်း အသက်အရွယ် အုပ်စုအားလုံးသည် မှန်ကန်သော ဝက်(ဘ်)ဆိုက် (Website) ထက် မှားယွင်းသော ဝက်(ဘ်) ဆိုက်ကို ရွေးချယ်ရန် ပိုများသည်ကို တွေ့ရသည်။ အလယ်တန်း ကျောင်းသူ / သား ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် Native ad များကို သတင်းမှန်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ Website တစ်ခု၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ကောလိပ်ကျောင်းသားများက နောက်ခံ အချက်အလက် များကို အများဆုံး တွေ့ရှိနိုင်မည့် “All about” စာမျက်နှာများကို ကျော်သွားကြသည်။ အလား တူပင် UK တွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများ မီဒီယာဆိုင်ရာ နှစ်ပတ်လည်

၃။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည်မည်သို့ကျရှုံးနိုင်သနည်း

စစ်တမ်းတွင် ပါဝင် ဖြေကြားသူ အများစု (67%) က Website များတွင် အချက်အလက်များကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း၊ စိတ်ချယုံကြည်ရမှုကို အကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် Website အမည်ကို စစ်ဆေးခြင်းစသည့် အလေ့အကျင့်များကို လက်တွေ့ ဆောင်ရွက်ကြကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့ထဲမှ တဝက်ခန့်သည် ရှာဖွေရေး အင်ဂျင်များကို မည်သို့ တည်ထောင်ထားသည်ကို မသိကြပေ။ ထို့ပြင် ငါးဦးလျှင် တစ်ဦးသည် ရှာဖွေမှုရလဒ်တွင် တွေ့ရသော Website စာရင်းအားဖြင့် မှန်ကန်မှုကို တိုင်းတာနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည် (Ofcom, 2016)။ အဆိုပါ လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်သူများ၏ ထက်ဝက်နီးပါးက Google မှ တဆင့်တွေ့ရှိသော ရလဒ်များတွင် ကြော်ငြာများကို ခွဲခြား သိမြင်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဤရလဒ်များသည် အရွယ်ရောက်ပြီး သူများသည် အင်တာနက်တွင် ရှာဖွေသည့် ကျွမ်းကျင်မှုတွင် ယုံကြည်မှု ရှိကြသည်ဟု တွေ့ရှိခဲ့သည့် အစောပိုင်း လေ့လာမှုများနှင့် အိဝင်ခွင်ကျဖြစ်သော်လည်း စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ရလဒ်များနှင့် စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်မှု မရှိသည့် ရလဒ်များအကြား ခွဲခြား သိမြင်နိုင်စွမ်းမရှိပေ (Fallows, 2005)။

Wineburg နှင့် McGrew (2017) တို့က သမိုင်းပါရဂူ ပညာရှင်များ၊ ကျွမ်းကျင်အဆင့် အချက်အလက် စစ်ဆေးသူများနှင့် စတုန်းဖို တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ကြိုကျောင်းသားများသည် အွန်လိုင်းပေါ်မှ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို မည်သို့အကဲဖြတ်သည်ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုလေ့လာမှုတွင် သမိုင်းပညာရှင်များနှင့် ကျောင်းသားများသည် အလွယ်တကူ လှည့်စားခံရနိုင်သည့် တိုင်းတာမှုစနစ်များ (ဥပမာ- website ၏ အသွင်အပြင်၊ ဒိုမိန်းအမည်၊ အမှတ်တံဆိပ်) ကို ယုံကြည်စွာ အသုံးပြုသော်လည်း ကျွမ်းကျင်သည့် အချက်အလက် စစ်ဆေးသူများက website ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို ပထမဆုံးစတင်စစ်ဆေးလေ့ ရှိကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ကျွမ်းကျင်သည့် အချက်အလက် စစ်ဆေးသူများသည် ပါရဂူဘွဲ့ သမိုင်းပညာရှင်နှင့် ဘွဲ့ကြိုသင်တန်းများ အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း ယုံကြည်စိတ်ချခဲ့သော နိုင်ငံရေး အချက်အလက်များကို ပိုမိုမှန်ကန်စွာ ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ Wineburg နှင့် McGrew တို့က မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးတွင် မကြာခဏ အသုံးပြုသည့် website များကို အကဲဖြတ်ရန် လမ်းညွှန်စာရင်းသည် ခေတ်နောက်ကျနေပြီး ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို စစ်ဆေးရာတွင် အားနည်းသွားစေသည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းသည် အချိန်လည်းကုန်ပြီး အလွယ်တကူ လှည့်စားခံရနိုင်သည်။ အချက်အလက် စစ်ဆေးသူများသည် အစပိုင်းတွင် စာမျက်နှာ တစ်ခုပေါ်တွင် အချိန်အနည်းငယ်သာ အသုံးပြုပြီး ၎င်းစာမျက်နှာ၏ ယုံကြည်ရမှုကို စစ်ဆေးရန် ပြန်လည်ထွက်ခွာကြသည်။ ၎င်းတို့က အွန်လိုင်း ရှာဖွေရေးရလဒ်များသည် မည်သို့လည်ပတ် နေသည်၊ မည်သို့ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ကို နားလည်ကြပြီး အွန်လိုင်းပေါ်တွင် အချက်အလက်များ ဆောင်ရွက်ပုံ၏ တည်ရှိနေသော အခြေခံအချက်များကို ကောင်းစွာ နားလည်ကြသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် သုတေသီများသည် ကျောင်းသားများ၏ သတင်း အချက်အလက်များကို အကဲဖြတ်နိုင်စွမ်းကို စမ်းသပ်သည့် အနေဖြင့် မျိုးသုန်းပျောက်ကွယ်လုနီးပါး ဖြစ်နေသော သစ်ပင် ရောဘဲကို လေ့လာရန် လိမ်လည်သည့် website တစ်ခုကို အသုံးပြုစေခဲ့သည်။ “စွမ်းရည်မြင့် အွန်လိုင်းစာဖတ်သူများ” အဖြစ်၎င်းတို့၏ ကျောင်းမှ သတ်မှတ်ထားသော ၇ တန်းကျောင်းသား ၅၃ ယောက်အနက် ၄၇ ယောက်သည် ထိုလိမ်လည်သည့် အွန်လိုင်း စာမျက်နှာများကို ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ ကျောင်းသားများကို ထိုအွန်လိုင်း စာမျက်နှာများသည် လိမ်လည်ထားကြောင်း၊ ထိုအချက်အလက်များသည် အဘယ်ကြောင့် ယုံကြည်၍ မရကြောင်း ရှင်းပြပြီးသည့်အခါ အများစုမှာ ထိုရောဘဲကို ဖော်ပြထားသော အွန်လိုင်းစာမျက်နှာများသည် အဘယ်ကြောင့် မှားယွင်းကြောင်းကို ရှင်းမပြနိုင် (သို့) သက်သေမပြနိုင်ကြဘဲ အချို့မှာ

၃။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည်မည်သို့ကျရှုံးနိုင်သနည်း

ထိုအချက်အလက်များသည် မှန်ကန်ကြောင်း ဆက်လက် ပြောဆိုနေကြသည်။ အသက် ၁၁ နှစ်မှ ၁၈ နှစ်အတွင်း လူငယ်များကို ဆောင်ရွက်သော အမျိုးသား စစ်တမ်းတစ်ခု၌ Metzger et al. (2015) ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကို အကဲဖြတ်ရာတွင် ဆရာများ မိဘများနှင့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် ကျောင်းသားများသည် လိမ်ညာသည့် အွန်လိုင်း စာမျက်နှာတစ်ခုကို ပိုမိုယုံကြည်ကြကြောင်းတွေ့ရသည်။ Wineburg နှင့် McGrew တို့၏ လေ့လာမှုမှ ထွက်ပေါ်လာသော ထိုပြဿနာများသည် ခေတ်နောက်ကျနေသော သင်ကြားမှု သို့မဟုတ် အခြားအရာတစ်ခုခုကို ရောင်ပြန်ဟပ်နေခြင်း ဖြစ်ပါသလား။ Leu et al. 's နှင့် Metzger et al တို့၏ လေ့လာမှုအတွင်းမှ ကျောင်းသားများအတွက် ပိုမိုမှန်ကန်သော အကဲဖြတ်မှု ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် လိုအပ်နေသည်မှာ မည်သည့်အရာ ဖြစ်ပါသနည်း။ ဤမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုရန် အခက်အခဲမှာ ရလဒ်များ ပါဝင်သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေး နှင့် တွဲဖက်ထားသည့် တိကျခိုင်မာသော သုတေသန ရှားပါးမှုပင်ဖြစ်သည် (Buck-ingham, 2003; Kuiper, Volman, Terwel, 2005; Lemish, 2015)။ အချက်အလက် စစ်ဆေးသူများနှင့် ပတ်သက်သည့် Wineburg နှင့် McGrew (2017) ၏ တွေ့ရှိချက်များဖြင့် မကြာသေးမီက သက်သေပြခဲ့သည့် နောက်ထပ်ရှုပ်ထွေးမှုသည် နည်းပညာများနှင့် မီဒီယာစနစ်များမှာ လျှင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးနေပြီး လူများကို မကြာခဏ နားလည်ရန် ခက်ခဲစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်များသည် သုတေသီများအတွက် အချိန်နှင့် တပြေးညီ တုံ့ပြန်မှု အသေးစိတ်စနစ်များ ဖော်ဆောင်ရန် ခက်ခဲစေသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးတွင် ဆောင်ရွက်ရန် လုပ်ငန်းများ၏ ထိရောက်မှုကို တိုင်းတာခြင်းသည် ၎င်းတို့ ပထမဆုံး မိတ်ဆက်ပြီးသည့်အချိန်မှ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကျော် ဆောင်ရွက် နေရသည်။ သို့သော် ထိုအချိန် ပမာဏသည် နည်းပညာများကို တုံ့ပြန်ရန် အအောင်မြင်ဆုံး မဟာဗျူဟာ အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။

နယ်ပယ် တစ်ခုအနေဖြင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ပညာရေးကို အနှောင့်အယှက်ပေးနေသော ပြဿနာများနှင့် တွေ့ကြုံနေရသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ ဒေါင်လိုက် သဘာဝသည် သင်တန်း တစ်ခုချင်း ဆောင်ရွက်မှုများ၏ အောင်မြင်မှုကို အကဲဖြတ်ရာတွင် အခက်အခဲဖြစ်စေသည်။ ပညာရေး နယ်ပယ် တစ်ခုလုံးတွင် ရည်မှန်ချက်များ ကွဲပြားခြင်းသည် မတူညီသော ရလဒ်အပေါ် မျှော်လင့်မှုများ ဖြစ်စေသည်။ မည်သည့် အရာများသည် တိုင်းတာမှုဖြစ်သည်၊ မည်သို့ မည်ပုံ အရေးကြီးသည်ကို ဆုံးဖြတ်ချက် ချရာတွင်လည်း ကွဲပြားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ဤစာတမ်းတွင်ပါ ဝင်သည့် လေ့လာမှုများသည် မီဒီယာသိနားလည်မှုအတွက် မျှော်လင့်ချက် များစွာ၏ နမူနာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတွင် သတင်းအချက်အလက်များကို အကျိုးရှိစွာ မှန်ကန်မှုကို ခွဲခြားသိမြင်ရန်၊ ဘက်လိုက်မှုများကို အကဲဖြတ်ရန် အချက်အလက် စုံလင်သော မဲပေးသူတစ်ဦးဖြစ်ရန် နမူနာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ရလဒ်တစ်ခုချင်းတွင် ကွဲပြားသော တိုင်းတာမှုများနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရလဒ်များကို တိုင်းတာသည့် နည်းလမ်းများ ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် ဤလေ့လာမှုများမှ ဖယ်ထုတ်လိုက်သော အရာသည် အခြားအတားအဆီးတစ်ခု ဖြစ်လာပါသည်။ သုတေသန နည်းနာများတွင် မီဒီယာအသုံးပြုမှုအပေါ် မှီတည်နေသည့် လူမှုစီးပွား သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ကွာခြားချက်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားမည်မဟုတ်ပါ (Van Deursen, Helsper, & Eynon, 2014; boyd, 2014)။ Hargittai (၂၀၁၀) ၏ တွေ့ရှိချက်အရ တက္ကသိုလ် တစ်ခုတည်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့ကြသော ကျောင်းသားများအကြား အင်တာနက်သုံးစွဲမှု စွမ်းရည် ကွာခြားချက်သည် လူမှုစီးပွား အခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး မိဘများ၏ ပညာရေး အဆင့်အတန်းသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးအတွက် ပိုမိုရှုပ်ထွေးသော အဆင့်တစ်ခုကို တွေ့ကြုံစေခဲ့သည်။ ပညာရေး တစ်ခုတည်းသည် လက်လှမ်းမှီမှုနှင့် အသုံးပြုမှု၏ လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေများကို တန်းညှိမပေးနိုင်ပါ။

၃။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည်မည်သို့ကျရှုံးနိုင်သနည်း

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သုတေသနသည် ပုံမှန်အားဖြင့် သတင်းစကားများ၏ တိကျမှန်ကန်မှုကို သိမြင်နိုင်စေရန်အတွက် တစ်ဦးချင်း တာဝန်ရှိမှုအပေါ် အာရုံစိုက်ပါသည်။ Facebook, Google နှင့် Twitter တို့ကဲ့သို့သော platform များသည် သတင်းအချက်အလက် ရယူသုံးစွဲမှုကို လွယ်ကူအောင် ဆောင်ရွက် လာသည်နှင့်အမျှ တစ်ဦးချင်း၏တာဝန်ရှိမှုသည် အထူးသဖြင့် အချက်အလက်များဖြန့်ဝေသည့် နည်းလမ်းများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိသည့်အချိန်တွင် စိန်ခေါ်မှုပိုမို များပြားလာခဲ့သည်။ တိုးတက်လာသည့် သုတေသနအတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ သတင်းရေးသားမှုများ များပြားလာချိန်တွင် တစ်ဦးချင်းသည် အချက်အလက်များ၏ အားထားရမှုကို မည်သို့ အကဲဖြတ်နိုင်မည်ဆိုသော မျှော်လင့်ချက်များအား ဖန်တီးပေးနေပါသည်။ ဥပမာ- မည်သည့်အရာများကို ထည့်သွင်းမည်၊ မည်သည့်အရာများကို ဖယ်ထုတ်မည်၊ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ဆောင်ရွက်မည် ဆိုသည်မှာ မမြင်တွေ့နိုင်သကဲ့သို့ အကဲဖြတ်ရန်လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ မီဒီယာ ပလက်ဖောင်းများ ခေတ်တွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ အနာဂတ်

အမေရိကန်နှင့် ပြင်ပရှိ မျက်မှောက် နိုင်ငံရေးနှင့် မီဒီယာ ဝန်းကျင်သည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုများအတွက် စိန်ခေါ်မှုများသည့် အချက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်ရပ်များစွာတွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် တွန်းအားတစ်ခု ရှိနေပါသည်။ မီဒီယာသတင်းစကားများ (၎င်းတို့ကို မည်သို့ဖန်တီးမည် (သို့) မည်သို့ ဝေဖန်စဉ်းစား ကိုင်တွယ်မည်) ကို ပိုမိုသိရှိလာခြင်းသည် ကောင်းမွန်သည့် အရာတစ်ခု ဖြစ်ဟန်ပေါ်ပါသည်။ သို့သော် သက်သေ အထောက်အထား ရှုထောင့်အရ သတင်းတုများနှင့် သတင်းမှားများကို ခံနိုင်ရည်ရှိစေရန် ပြည်သူများကို အသင့်ဖြစ်စေရာ၌ မီဒီယာ ဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည် အောင်မြင်နိုင်မှု ရှိမရှိနှင့် ပတ်သက်သည့် မသေချာမှုများက ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ အနာဂတ်ကို တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရေး စိတ်ဝင်စားသူများ အတွက် ကျယ်ပြန့်သည့် အောက်ဖော်ပြပါ အကြံပြုချက်(၅) ခုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ (က) မီဒီယာဝန်းကျင်၏ ညီညွတ်သော နားလည်မှုကို ဖွံ့ဖြိုးအောင်ဆောင်ရွက်ရန် (ခ) ဘက်ပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ရန်။ (ဂ) ဆက်စပ် ပါဝင်နေသူများအား စုစည်းရာတွင် မျက်မှောက် မီဒီယာအကျပ်အတည်းများကို ကောင်းစွာအသုံးပြုရန်။ (ဃ) နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာအဆင့် မီဒီယာဆိုင်ရာသိနားလည်မှုအတွက် သက်သေအခြေခံတစ်ခု ပေါ်ထွက်လာရေး ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်။ (င) သိရှိ နားလည်စေရန်သာမက အမှုအကျင့် ပြောင်းလဲခြင်းအပေါ် သက်ရောက်စေမည့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများ ရေးဆွဲရန်။

မီဒီယာ အခင်းအကျင်း တစ်ခုလုံးကို တလုံးတဝတည်း နားလည်မှု ရှိစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း - သတင်းတုများ စုပြုံဖြစ်ပေါ်လာစေသည့် အရာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းအလုပ်နှင့် ထိုကိစ္စ များကို မတူကွဲပြားသော ပညာရပ်များနှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ ဆက်လက် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်နေကြပါသည်။ ဤလုပ်ကိုင်အားထုတ်မှုများကို စုစည်းနိုင်ရန်လိုအပ်ပြီး ပြဿနာများအား တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဖော်ပြနိုင်သည့် မြေပုံတစ်ခုကို ရေးဆွဲရန် လိုအပ်သည် (ဥပမာ ကြည့်ရန် Lazer et al., 2017 or Wardle & Derakhshan, 2017)။ မြင့်မားသည့် အရည်အသွေး၊ အားထားရသည့် အချက်အလက်များကို ရရှိနိုင်ရန် တာဝန်သည် တစ်ဦးချင်း အပေါ်တွင်သာ သက်ရောက်သည်မဟုတ်ဘဲ အသင်းအဖွဲ့များ၊ နည်းပညာ ပလက်ဖောင်းများနှင့် အခြား ပါဝင်သူများအကြား နိုင်ငံများ အပေါ်တွင်လည်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သက်ရောက်ပါသည်။ ဤရှုပ်ထွေးသည့် မီဒီယာနှင့် သတင်းလောက ထဲ၌ မီဒီယာဆိုင်ရာအသိပညာ ထွန်းကား လာခြင်းသည် ပညာရေးနှင့် သင်ကြားမှုများက တာဝန်သိမီဒီယာလုပ်ငန်းများဖြစ်ပေါ်စေရန်မြှင့်တင် နိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။

မတူကွဲပြားပညာရပ်များအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုးမြှင့်ခြင်း - စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းပြီး မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အတွက် အရေးကြီးသော ဆက်စပ် ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုများ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းများသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုပညာနယ် အပြင်ဘက်တွင် ဖြစ်ပွားနေပါသည်။ မီဒီယာဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ မြေပုံ ရေးဆွဲခြင်းအပြင် နယ်ပယ် ပေါင်းစုံမှ တွေ့ရှိချက်များကို ဖော်ဆောင်ရာ၌ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ တင်ကြို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ လူမှုရေးစိတ်ပညာသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာ၌ တန်ဖိုးရှိသည့် သုတေသနများတွေ့ရှိမှုများ ကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း ကို အထင်ကြီး ပြီး အချို့ အရာများမှာ မှားယွင်းနေသည်ကို သိသိကြီးနှင့် ရွေးချယ်ကာ အကြောင်းပြချက် ပေးတတ်ပုံများ။ (Kruger & Dunning, 1999; Johansson, et al., 2005), ဝေဖန်သုံးသပ်စဉ်းစားမှုများထက်

၄။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ အနာဂတ်

အလိုလိုသိစိတ်ကို ကျွန်ုပ်တို့စိတ်က ပိုမိုအားထားပုံများ(Schwarz & Newman, 2017)ကိုလူမှု စိတ်ပညာက သင်ကြားပေးပါသည်။ ဘက်လိုက်သည့် ရုပ်တည်ချက်များကို တရားထူထောင်ပုံနှင့် စေ့ဆော်မှုပါသော ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ခြင်း နည်းလမ်းများ၊ (Kahne & Bowyer, 2017) အပြင်ပန်း အခြေအနေများကို ကျွန်ုပ်တို့၏ အလိုအလျောက် တုံ့ပြန်တတ်သည့် အကျင့်များက မတူညီသော အမြင်ရှိသူများအား ကျွန်ုပ်တို့က ဆုံးဖြတ်ရာတွင် သက်ရောက်ပုံ၊ (Dodd, Hibbing, & Smith, 2016) ကောလာဟလများသည် မည်သို့ပျံ့နှံ့ပြီး ကျွန်ုပ်တို့၏ ယုံကြည်မှုများ တန်ဖိုးထားမှုများ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဖြစ်ပေါ်လာကာ အလားအလာရှိသော ကြားဖြတ် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ရွေးချယ်မှုများကို မောင်းနှင်သည့် ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်ကို စေစားပုံများကို (Berinksky, 2015) နိုင်ငံရေး သိပ္ပံပညာက သင်ကြားပေးပါသည်။

ကြောက်ရွံ့မှုက ကျွန်ုပ်တို့၏ ရွေးချယ်မှုများကို လှုံ့ဆော်ပေးပုံ နည်းလမ်းများနှင့်အတွင်းပိုင်းဘက် လိုက်မှုများကို အာရုံစိုက်သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်ပုံ အပေါ် ကျွန်ုပ်တို့၏ တဖက်စွန်း တန်ဖိုးထားမှုများက သက်ရောက်ပုံ စသည်တို့ကို လူမှုဗေဒ ကသင်ကြားပေးပါသည်။ ယုတ္တိမတန်သော အကြောင်းအရာများအပေါ် စနစ်တကျဖွဲ့နွဲ့ ရေးသားထားမှုများကို မည်သူများက ယုံကြည်လေ့ရှိသည်။ အချက်အလက်မှားများဖြင့် အယုံသွင်းမှုများကို မည်သို့ ပြန်လည်တိုက်ဖျက်သင့်သည် စသည်တို့ကို ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော လေ့လာမှုများ(Communication Studies) မှတစ်ဆင့် သိရှိနားလည်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ (Pasek, Snood, &Krosnick, 2015)။

ထိုသို့အတူတကွ ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် မီဒီယာဝန်းကျင်၏ အသွင်သဏ္ဍာန်ကို အပေါ်စီးမှ ခြုံငုံနားလည်လာ နိုင်ပြီး တစ်ဦးချင်းစီ၏ ဦးတည်ရာကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ မည်သည့် သင်ကြားမှုနည်းလမ်းများနှင့်ပညာရပ်များက အထိရောက်ဆုံးဖြစ်နိုင်မည်ကိုဖော်ထုတ်ခြင်းအားဖြင့် ဤနည်းတွေ့ရှိချက်များက မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေး ဆောင်ရွက်ချက်များကို တိုးတက်စေနိုင်ပါသည်။

ဆက်စပ်ပါဝင်သူများကို စုစည်းနိုင်ရန် မျက်မှောက်မီဒီယာ အကျပ်အတည်းကို အသုံးချခြင်း - သတင်းတု အကျပ်အတည်းက ဖန်တီးပေးသည့် အာရုံစိုက်မှု အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော အခြေအနေကို မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု နယ်ပယ် ထွန်းကားရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု နယ်ပယ်အတွင်း ပိုမိုစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို တည်ဆောက်ရန်အပြင် ကဏ္ဍပေါင်းစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အတွက် မောင်းနှင်နေသော တွန်းအားတစ်ခု ဖြစ်လာစေရန်လည်း အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ရှိနေပါသည်။ ဤနယ်ပယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် လူသိများသောအရာ၊ လူသိနည်းသော အရာများနှင့် ကွာဟချက်များ၏ တည်ရှိနေသောနေရာကို ရှာဖွေသတ်မှတ်ရမည့် အချိန်ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသနနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများတိုးမြှင့် ဆောင်ရွက် လာသည်နှင့်အညီ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုသည်မည်သို့ ကျရှုံးနိုင်ကြောင်းနှင့် မည်သည့်ပတ်ဝန်းကျင်က အောင်မြင်သော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု အလေ့အကျင့်များကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ကြောင်း တို့ကို အလျင်အမြန် နားလည်လာပါသည်။ မီဒီယာဝန်းကျင်ကို ပြောင်းလဲခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း လူငယ်များကို လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးရာ၌ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ ထိရောက်မှုကို ပြသရန် အသေးစိတ်ပါဝင်သော သက်သေအခြေခံကို တည်ဆောက်ရမည့် အချိန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ခိုင်မာသည့် သက်သေအထောက်အထား အခြေခံသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေး၏ တန်ဖိုးကို ဖော်ပြရန်နှင့် အနာဂတ်အရင်းအမြစ် များနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအထောက် အပံ့များကို ဆွဲဆောင်နိုင်စေရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ အနာဂတ်

နိုင်ငံတော်အဆင့် မီဒီယာပညာရေး သက်သေ အထောက်အထား အခြေခံ တစ်ခုကို တည်ဆောက်နိုင်ရေးဦးစားပေးခြင်း-အမေရိကန် မီဒီယာဆိုင်ရာသိနားလည်မှုကြိုးပမ်းချက်များ ရင်ဆိုင်နေရသော အဓိက စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချထားသော ကျောင်းများ၏ သဘောသဘာဝနှင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သုတေသနများဖြစ်သည်။ အမေရိကန်တွင် မီဒီယာဆိုင်ရာသိနားလည်မှု ပညာရေးနှင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုစွမ်းရည်ကို လေ့လာသည့် သုတေသနများ ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ဖြန့်ဝေရန် အဓိက တာဝန်ရှိသည့် အဖွဲ့အစည်းမရှိပေ။ နိုင်ငံရေးပါတီ နှစ်ရပ်လုံး၏အဖွဲ့ဝင်များသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုဆောင်ရွက်ချက်များကို ထောက်ခံသော်လည်း ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုနှင့် နိုင်ငံအဝှမ်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ကင်းမဲ့နေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အစွဲအစည်းနိုင်ငံတွင် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှုကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ချက် တစ်ခု ဆောင်ရွက်ရာ Lemish&Lemish(1997) အမေရိကန် နိုင်ငံရှိ လက်ရှိ မီဒီယာဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိနေသည့် နိဂုံးသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ မူဝါဒချမှတ်သူများသည် မီဒီယာကို ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ်ရှုထောင့်မှ ရှုမြင်ကြပြီး ထိုနိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ်များနှင့် ကိုက်ညီသော မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ပညာရေးကို အားပေးကြခြင်းဖြစ်သည်။ (Lemish&Lemish) အမေရိကန်တွင် အယူဝါဒ၊ ရန်ပုံငွေနှင့် နိုင်ငံအဝှမ်း ညီညွတ်မှုတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် စိန်ခေါ်မှုများသည် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ဆောင်ရွက်ချက်များ၏ အလားအလာကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေပါသည်။

မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု ကြိုးပမ်းချက်များကို ခြေရာခံရန် တာဝန်ရှိသည့် နိုင်ငံအဆင့် အဖွဲ့အစည်းကို ထူထောင်ပြီး ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ခြင်းမှ ရရှိနိုင်သော အကျိုးများစွာရှိပါသည်။ လက်ရှိတွင် အင်္ဂလန်၊ ကနေဒါ နှင့် ဩစတြေးလျတို့သည် မီဒီယာဆိုင်ရာသိနားလည်မှု နှင့် သက်ဆိုင်သော ပညာရေး၊ မူဝါဒနှင့် သက်သေ အထောက်အထား စုဆောင်းသည့် နယ်ပယ်တို့တွင် ဦးဆောင်နေပါသည်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံရှိ Ofcom သည် မီဒီယာအသုံးပြုမှု ပညာရေးနှင့် သဘောထားတို့၏ အပြောင်းအလဲကို စနစ်တကျ တိုင်းတာသည့် နှစ်ပတ်လည် စစ်တမ်းများမှတစ်ဆင့် ထိုကဲ့သို့ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု တာဝန်ရှိအဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘောသဘာဝကို ထင်ရှားသည့် ဥပမာတစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

Ofcom သည် စုဆောင်းကောက်ယူရန် ခက်ခဲသည့် ကျယ်ပြန့်သည့် အချက်အလက်များဖြင့် မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု သုတေသန နယ်ပယ်အတွက် အရေးကြီးသည့် သက်သေ အခြေခံတစ်ခုကို ထောက်ပံ့ပေးထားပါသည်။

ဖော်ပြသင့်သည့် သတိပေးချက်တစ်ခုမှာ မျက်မှောက် အမေရိကန် မီဒီယာ အကျပ်အတည်းသည် အလွန်အမင်း ဘက်လိုက်မှုနှင့် နိုင်ငံရေးအရ မီဒီယာအပေါ် ရန်ငြိုးထားမှုတို့ကြောင့် အလွန်ရှုပ်ထွေးနေခြင်း ဖြစ်သည်။ အစိုးရသစ်၏ ဌာနမြောက်မြားစွာတွင် သုတေသနရန်ပုံငွေ ရပ်စဲခြင်းကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ၎င်း၏ သိပ္ပံပညာ နယ်ပယ်အတွင်း သုတေသနများကို ထုတ်ဝေခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သံသယဖြစ်ဖွယ် ဆောင်ရွက်မှုများသည် ယှဉ်တွဲတွေ့ရပြီး ယခုကာလတွင် မီဒီယာဆိုင်ရာသိနားလည်မှုအပေါ် မည်သို့ဖြစ်စေချင်သည် ဆိုသည့် အစိုးရ၏ ဦးတည်ချက်ကို ပုံဖော်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ အခြားဖြစ်နိုင်သည်မှာ ဤလုပ်ငန်းများအတွင်း ပါဝင်နေပြီးဖြစ်သော အဓိကအသင်းအဖွဲ့များ၏ ပူးပေါင်းအားထုတ်ဆောင်ရွက်လျှင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အခြေအနေကိုကြည့်လျှင် မည်မျှအတိုင်းအတာအထိ ပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် မည်မျှတည်ငြိမ်စွာ ရပ်တည်နိုင်ခြေရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

၄။ မီဒီယာဆိုင်ရာ သိနားလည်မှု၏ အနာဂတ်

လူမှုကွန်ရက်များအပါအဝင် သုံးစွဲသူစိတ်ကြိုက်အကြောင်းအရာများ ရှာဖွေဖန်တီးရေးသားရသော ဆက်သွယ်ရေးကွန်ရက်များအပေါ် အများအပြားမှီခိုအားထားလာခြင်းက သမားရိုးကျ သိနားလည်ခဲ့ကြသည့် မီဒီယာသိနားလည်မှုအပေါ် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များ ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာစေခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း တက်ကြွစွာ မီဒီယာပလက်ဖောင်းများ၊ သတင်းရေးသားသူများ၏ လွှမ်းမိုးမှုကိုလည်း ပိုမိုပါဝင်လာရုံမျှမက ပိုမိုသက်ရောက်ခြင်းခံရလျက်ရှိပါသည်။ မီဒီယာများ၊ သတင်းရေးသားသူများ၏ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ထိန်းချုပ်မှုအပေါ် မေးခွန်းထုတ်ခြင်း များလည်း ပိုမိုပြုလုပ်လာကြပါသည်။ Susan Benesch 2017 က အမုန်းစကားများ၏ အန္တရာယ်ကို ရင်ဆိုင်နေရသော ယနေ့ကာလတွင် အွန်လိုင်းပေါ်မှ အကြောင်းအရာတစ်ခုကို ဖယ်ရှားသည့်နည်းလမ်းကိုသာ မှီခိုနေခြင်းသည် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော အပြောင်းအလဲပေါ်ပေါက်လာစေရန် ကြိုးပမ်းမှုများအား တစ်စုံတစ်ရာမှူးမှိန်စေသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ပြဿနာမီးမွှေးသည်ဟု ယူဆရသော မီဒီယာကိုသာ ရှေ့တန်းတင်စဉ်းစားနေခြင်းသည် အမူအကျင့်များ ပြောင်းလဲလာအောင် ကြိုးပမ်းမှုကို အားနည်းစေပါသည်။ လူများ၊ အဆိုပါပြဿနာမီးမွှေးသည့် အရေးအသားများကို မည်သို့ တုန့်ပြန်သည် သို့မဟုတ် လက်ခံသည် သို့မဟုတ် မည်သည့် ဝေရာမှ ကြားသိနေရသည်ကိုလည်း လေ့လာရန်လိုအပ်ပါသည်။ Susan Benesch 2017 က Reddick ၏ Change My View ဖိုရမ်ကိုအခြေပြု၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော Chen-ha-tan, etc... 2010 ၏ သုတေသနအရ အမူအကျင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲစေရန် အားထုတ်မှုသည် အပြုသဘောဆောင်သော သက်ရောက်မှုကိုဖြစ်ပေါ်စေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ပညာပေးသည့်လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှုများ၏ အပြုသဘောဆောင်သော တန်ဖိုးကို မှန်မှန်ကန်ကန် ဖွင့်ဆိုပြပေးခဲ့သည့် တွေ့ရှိချက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။